

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 33

Utgitt 18 august.

1908

Lov

om forandring i lov om lærerskoler og prøver for lærere
og lærerinder i folkeskolen av 18 januar 1902.

15 aug.

Nr. 1.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blitt forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 1 august 1908, saalydende:

§ 23 i lov om lærerskoler og prøver for lærere og lærerinder i folkeskolen av 18 januar 1902 skal herefter lyde saaledes:

Prøven omfatter samtlige de i § 5 opførte fag.

Skriftlig prøve skal avholdes:

1. I morsmaal.

Der gives to opgaver. Elev, som har avfattet begge i samme sprogform (landsmaal eller bokmaal), skal desuten underkaste sig en prøve i skriftlig gjengivelse av et oplæst stykke eller i at skrive en let stil av fortællende indhold i den anden sprogform.

2. I regning og rumlære.

I samme utstrækning som en elev efter § 6, led 1—3 har været fritat for undervisning i fag eller deler av fag, fritages han for at avlægge prøve i faget.

Studenter kan kræve sig fritat for prøve i norsk, historie, geografi, naturkundskap samt regning og rumlære. Dog skal de, som ved artium ikke har avlagt nogen skriftlig prøve i landsmaal, besvare i denne sprogform efter eget valg enten en av de to for aarets lærerprøve bestemte opgaver i norsk stil eller den for samme prøve bestemte tillægsopgave bestaaende i skriftlig gjengivelse av et oplæst stykke eller en let stil av fortællende indhold.

Prøven i praktisk lærerdygtighet kan avlægges særskilt indtil 2 aar, efterat den øvrige prøve er bestaaet. I særegne

15 aug. tilfælde kan overstyret gi adgang til at avlægge den praktiske Nr. 1. prøve, efterat længer tid er hængaet.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.
Nr. 2.

Lov

indeholdende forandringer i lov om folkeskolen i kjøbstæderne av 26 juni 1889.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 1 august dette aar, saalydende:

Efternævnte paragraffer i lov om folkeskolen i kjøbstæderne av 26 juni 1889 skal lyde som følger:

§ 1. I enhver kjøbstad skal der være det fornødne antal folkeskoler, hvis formaal det skal være at medvirke til barnenes kristelige opdragelse og til at meddele dem den almen dannelse, som bør være fælles for alle samfundets medlemmer.

Skolen er syvaarig, beregnet paa barn mellem syv og fjorten aar.

For ungdom, som har gjennomgaat folkeskolen, kan efter kommunebestyrelsens beslutning til folkeskolen knyttes fortsættelsesskoler ordnet i klasser som dagskoler eller i kurser fra 4 til 10 timer ukentlig.

Fortsættelsesskolene staar under skolestyret og ordnes efter planer, som er godkjendt av Kirke- og Undervisningsdepartementet. Undervisningen gives uten betaling.

§ 3. I første avdeling skal undervisningen meddeles daglig i tilsammen 24 timer ukentlig. Dog kan antallet av de ukentlige timer i en eller flere klasser efter forslag fra skolestyret av kommunebestyrelsen nedsættes indtil 18 timer.

For anden og tredje avdeling bestemmes antallet av de ukentlige undervisningstimer av kommunebestyrelsen efter forslag av skolestyret. Det maa dog ikke for nogen klasse være over 30 eller under 24.

§ 4. Undervisningsgjenstandene skal være:

15 aug.
Nr. 2.

I første avdeling: Kristendomsundskap, norsk, historie, jordbeskrivelse, regning, skrivning, sang, legemsøvelser samt haandarbeide; det sidste fag for piker og, forsaavidt kommunebestyrelsen saa bestemmer, tillike for gutter.

I anden avdeling: De for første avdeling bestemte undervisningsgjenstande, haandarbeide saavel for piker som gutter samt naturkundskap og tegning.

I tredje avdeling: De for anden avdeling bestemte undervisningsgjenstande samt rumlære. Under historie indgaar kjendskap til vor borgerlige samfundsordning og under naturkundskap grundtræk av sundhetslæren, hvorunder ogsaa undervisning om de berusende drikkes virkninger og farer. Under forudsætning av, at undervisningen i tredje avdeling økes utover 26 timer ukentlig, kan overskytende timer anvendes til undervisning i huslig økonomi.

Under legemsøvelser kan i tredje avdeling medtages forberedende skyteøvelser. Derhos kan i de to øverste avdelinger efter skolestyrets bestemmelse indtil 2 skoledage aarlig for hver klasse anvendes til træplantning.

Skolestyret kan frit skolebarn for undervisning i enkelte fag eller enkelte timer, naar de paa grund av tungt nemme eller svak helbred har vanskelig ved at følge med i dem alle, eller naar andre særlige omstændigheter maatte være tilstede. Dissenters barn blir paa forældrenes forlangende helt eller delvis at frit for undervisningen i kristendomsundskap.

§ 5. Ved skolebarnenes fordeling i klasser er at iagttas:

- a. Antallet maa ikke i nogen klasse overstige 35 undtagen midlertidig eller av tvingende økonomiske hensyn, og det maa aldrig være høiere end 40.
- b. Hver av skolens tre avdelinger skal i reglen ha særskilt undervisning, dog kan klasser av forskjellige avdelinger undervises sammen, hvor saadant av økonomiske hensyn findes fornuftig.

§ 7. Den særskilte undervisning ordnes av skolestyret. Gives den i særegne klasser, uten forbindelse med den almindelige skole, maa antallet av de ukentlige undervisningstimer ikke for noget barn overskride 30.

§ 8. Efter kommunebestyrelsens bestemmelse kan en frivillig undervisning forbindes med folkeskolens tredje avdeling, dog saaledes, at den meddeles utenfor den til folkeskolens lovbevalte undervisning bestemte tid, at den sidstnævnte undervisning ikke derved lider, samt at den samlede undervisningstid ikke kommer til at utgjøre over 36 timer ukentlig. I den frivillige undervisningstid kan optages undervisning i fremmede sprog.

15 aug. § 9. Ethvert i kjøbstaden boende barn er berettiget til
 Nr. 2. at erholde undervisning i folkeskolen fra den optagelsestermin, som følger nærmest efter det fyldte 6½ aar, og til det har naadd skolens maal, dog ikke længer end til den avgangstermin, der falder nærmest efter dets fyldte 15 aar, medmindre det

a. formedelst aandelig eller legemlig mangel ikke kan følge med i undervisningen;

b. lider av smitsom sygdom eller andet legemlig onde, der kan befryktes at ville utøve skadelig virkning paa de øvrige skolebarn, eller

c. viser saa slet opførsel, at de øvrige skolebarn derved utsættes for skadelig paavirkning.

Med kommunebestyrelsens samtykke kan det i skoleplanen bestemmes, at barn kan optages allerede fra det fyldte 6te aar, naar foreldre eller foresatte fremsætter forlangende derom.

For undervisningen i folkeskolen erlægges ingen godtgjørelse. Hvis der i en kjøbstad er stiftelser, barnekolonier eller barnehjem, som optar barn fra andre kommuner, betaler dog statskassen for hvert saadant barn, som søker byens folkeskole, et aarlig bidrag til bykassen svarende til kommunens gjennomsnitlige undervisningsutgifter for hver elev av byens folkeskole. Et tilsvarende aarlig bidrag skal der av hjemstavnskommunen ydes for barn, som av vergeraad eller fattigstyre er utsat til privat forpleining i kjøbstaden, forsaavidt et saadant barn søker dennes folkeskole.

§ 14. De rum, der brukes til folkeskolene, skal være tilstrækkelig store og for øiemedet tjenlige. Hver skole skal være forsynt med fornødent indbo og lekeplads samt med de læremidler, som tiltrænges til fælles bruk ved undervisningen.

Inden nogen plan for opførelse av ny skolebygning blir vedtat, skal sundhetskommisjonen og overtilsynet ha hat anledning til at uttale sig om den. Likeledes skal der gives sundhetskommisjonen anledning til at uttale sig om de øvrige rum, som agtes benyttet til skolen. Til skole maa intet rum eller hus benyttes, mot hvis bruk i dette øiemed sundhetskommisjonen har nedlagt forbud.

Den til et folkeskoleanlæg fornødne tomt kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst.

Til at føre stadig tilsyn med skolens sundhetsforhold skal skolestyret anta en læge, saafremt kommunebestyrelsen dertil har git sit samtykke.

§ 15. Som bidrag til avlønning av de ved folkeskolen ansatte lærere erholder enhver kjøbstad, forsaavidt den laveste aarsløn for fullstændig lærerpost (§§ 23 og 24) utgjør mindst kr. 0,50 for hver posten tillagt undervisningstime, ved hvert halvaars utgang av statskassen en tredjedel av den utredede

lærerløn, dog ikke over det beløb, der svarer til gjennemsnitlig 15 aug.
kr. 0,35 for hver time, hvori der efter skoleplanen i henhold Nr. 2.
til nærværende lovs §§ 3, 6, 7 og 8 skal meddeles undervis-
ning i kjøbstadens folkeskoler.

Som bidrag til avlønning av de ved fortsættelsesskolen ansatte lærere erholder enhver kjøbstad ved hvert halvaaars utgang av statskassen en tredjedel av den utredede lærerløn.

Hvad der foruten disse bidrag og andre inntægter, som maatte være folkeskolen og fortsættelsesskolen tillagt, utkræves til bestridelse av folkeskolens og fortsættelsesskolens utgifter, utredes av bykassen efter bevilgning av kommunebestyrelsen.

§ 18. Fabrikeier eller anden arbeidsgiver maa, inden han tar i arbeide noget barn i den alder, i hvilken det ifølge § 51 kan tilholdes at søke folkeskolen, undersøke, om det er elev av folkeskolen, og isaafald avkræve det en bevidnelse, der utviser dets undervisningstid. Lignende bevidnelse skal ogsaa senere avkræves barnet ved hvert skoleaars begyndelse. Skolestyret sørger for, at denne bevidnelse paa forlangende blir ham meddelt.

Det er enhver arbeidsgiver forbudt at beskjæftige et saadant barn i dets undervisningstid eller saa nær ind paa denne, at barnet ikke i betimelig tid tilstrækkelig uthvilt kan indfinde sig paa skolen, og likeledes utenfor barnets skoletid at beskjæftige det saaledes, at det hindres i at forberede sig til undervisningen. Overtrædelse herav straffes med bøter.

§ 21. Undervisningen i folkeskolen skal henlægges til fuldstændige lærerposter, der med de i § 30 omhandlede undtagelser holdes fast besat.

Dog kan lærerposter, hvortil der alene er henlagt undervisning i sang, legemsøvelser, huslig økonomi, tegning og haandarbeide indrettes som timelærerposter. Derhos kan timeundervisning anvendes, forsaavidt det ved en skole ledige timetal er for litet for en fuldstændig lærerpost.

Lærer eller lærerinde i fuldstændig lærerpost, der i henhold til § 33 har at overta bestyrelsen av eller tilsynet med en eller flere av en kjøbstads folkeskoler, kan tillægges en kortere undervisningstid end for saadan lærerpost almindelig bestemt.

§ 28. Som lærer i folkeskolen maa kun ansættes den, der taler landets sprog og fyldestgjør de i grundlovens § 92 litra a—d opstilte krav.

Ingen kan erholde ansættelse i fuldstændig lærerpost, medmindre han tilhører statskirken.

Ingen kan erholde fast ansættelse som lærer i folkeskolen før det fyldte 20de aar.

Derhos kræves, forat nogen skal erholde fast ansættelse: Vidnesbyrd for at ha bestaat:

- 15 aug. 1) En ved lov bestemt avgangsprøve ved et lærerseminarium
 Nr. 2. eller en dertil svarende prøve, eller
 2) den for adgang til Universitetet anordnede prøve i forbindelse med den eller de tillægsprøver, der bestemmes ved lov.

Den, der ved den offentlige lærerprøve fremlægger fyldestgørende vidnesbyrd for længer tids virksomhet som lærer ved offentlig eller privat skole, kan fritages for den praktiske del av de foran nævnte prøver.

Ved ansættelse av bestyrer, tilsynslærer eller inspektør bør ansøkere, som har gjort tjeneste i folkeskolen eller været i virksomhet, som staar folkeskolen nær, fortrinnsvis komme i betragtning.

§ 34. Lærer eller lærerinde, som ikke har fast ansættelse, kan av skolestyret opsiges med 3 maaneders frist, forsaavidt ikke andet vilkaar ved ansættelsen er bestemt. Dog skal, forinden endelig beslutning om opsigelse fattes, overtilsynet ha hat anledning til at uttale sig.

De fast ansatte lærere eller lærerinder kan, naar de viser uduelighet eller legger for dagen utilbørlig forhold i tjeneste eller liv, eller naar deres forhold forøvrig gjør dem uskikket til forsvarlig at røgte sin lærergjerning, avskediges av skolestyret, naar dette og overtilsynet, efterat vedkommende er git anledning til at uttale sig, deri er enig.

For grove forseelser kan skolestyret straks fjerne en lærer eller lærerinde fra virksomhet i skolen, indtil avskedigelse kan finde sted eller dom bli erhvervet. Vedkommende nyder fuld løn, indtil forholdet er paakjendt ved endelig dom, eller avskedigelse har fundet sted.

§ 40. I hver kjøbstad skal der være et skolestyre, bestaaende av:

- a. En prest i selvstændig embede for hvert sognekald, dog ikke over 3. De i tilfælde fornødne valg foretages av biskoppen, hver gang for 2 aar.
- b. Et medlem av formandskapet, som dette vælger ved hvert aars begyndelse.
- c. I kjøbstæder, hvor antallet av de fuldstændige lærerposter ved folkeskolen er 15 eller derover, en lærer og en lærerinde i fuldstændig post; i kjøbstæder, hvor antallet av de fuldstændige poster er under 15, men mindst 5, en lærer eller en lærerinde i fuldstændig post. Hvor der skal vælges en lærer og en lærerinde, foregaar valget i særskilte møter av folkeskolens lærere og lærerinder, i de øvrige kjøbstæder i samlet møte. Valget gjælder for 2 aar. Møterne ledes av skolestyrets formand.
- d. Saamange av kommunebestyrelsen for 3 aar valgte medlemmer, som denne selv bestemmer, av hvilke mindst halv-

delen vælges blandt forældre, der ved valget har barn i 15 aug. folkeskolen. Nr. 2.

Ved de to første valg efter denne lov uttræder en tredjedel av skolestyrets medlemmer blandt dem, som har forrettet længst, saavidt fornødent efter lodtrækning. Er tallet ikke delelig med 3, saa der fremkommer brøk, regnes denne som en hel. Senere uttræder hvert aar de, som har forrettet længst. Valget paa de medlemmer av skolestyret, som skal tiltræde dette samtidig med, at en ny kommunebestyrelse skal begynde at fungere, foretages av den nye kommunebestyrelse. Enhver, som har gjort tjeneste i 3 aar, kan undslaa sig for at motta valg for de 3 næste.

e. I kjøbstæder, hvor skolestyret i henhold til § 41 har overtaget bestyrelsen av og tilsynet med kjøbstadens høiere almen-skoler, og hvor antallet av fuldstændige lærerposter ved de høiere almen-skoler er 15 eller derover, en lærer og en lærerinde i fuldstændig post; i kjøbstæder, hvor antallet av de fuldstændige poster er under 15, men mindst 5, en lærer eller lærerinde i fuldstændig post. Hvor der skal vælges en lærer og en lærerinde, foregaar valget i særskilte møter av de høiere almen-skolers lærere og lærerinder, i de øvrige kjøbstæder i samlet møte. Valget gjælder for 2 aar. Møterne ledes av skolestyrets formand.

For hvert av de under bogstav c, d og e omhandlede medlemmer vælges paa samme maate som medlemmerne en varamand.

Skolestyrets medlemmer vælger sig imellem formand og næstformand, hver gang for et aar.

Et medlem av magistraten og skoleraadets formand deltar i skolestyrets forhandlinger, dog uten stemme.

Bestyrere av høiere almen-skoler, som i henhold til § 41 er underlagt skolestyret, deltar som medlem i dettes forhandlinger om saker angaaende den skole, hvis bestyrere de er.

§ 41. Skolestyret har at vaake over alt, som kan tjene til den i nærværende lov omhandlede undervisnings tarv.

Det har at bestyre kjøbstadens folkeskoler og fortsættelsesskoler overensstemmende med de i nærværende lov indeholdte forskrifter og kommunebestyrelsens i henhold til samme fattede beslutninger.

Derhos fører det, overensstemmende med de i næste kapitel indeholdte forskrifter, tilsyn med de barns undervisning, som ikke er elever av folkeskolen.

Paa forlangende av kommunebestyrelsen skal skolestyret være forpligtet til at overta bestyrelsen av og tilsynet med enhver kommunal skole for almindannelse.

§ 54. Saafremt det oplyses, at trang hindrer forældre eller dem, som er i forældres sted, fra at sende noget barn i

15 aug. folkeskolen eller fra at skaffe det den i foregaaende paragraf Nr. 2. anordnede undervisning eller fra at forsyne det med de i § 19 omhandlede læremidler, kan skolestyret, forsaavidt ikke særskilte midler for øiemedet er stillet til dets raadighet, henvende sig til fattigkommissionen, der i fornødent fald har at sætte vedkommende istand dertil.

Denne hjælp blir ikke at anse som fattigunderstøttelse.

§ 58. De nu ansatte skoledirektører har, hver for sit distrikt, som overtilsyn at vaake over, at nærværende lovs forskrifter blir gjennomført.

Ved konstitution i disse stillinger bør ansøkere, som har gjort tjeneste i folkeskolen eller i virksomhet, som staar denne nær, fortrinsvis komme i betragtning.

Hvorledes det, efterhvert som de nu ansatte skoledirektører avgaar, blir at forholde med overtilsynet for folkeskolen, bestemmes av Kongen med Stortingets samtykke.

Biskop og provst deltar i overtilsynet med undervisningen i kristendomskundskap.

Dette tilsyn maa foregaa i skolernes undervisningstid og ved deres prøver; lærere og barn skal herefter være fritat for at møte frem til visitaser i kirkerne.

§ 63. Som lærebøker i kristendomskundskap maa kun brukes de av Kongen godkjendte. Som lærebøker i de øvrige fag maa kun brukes de, som er godkjendt av Kirke- og Undervisningsdepartementet.

Inden skolestyrets beslutning om indførelse av nogen lærebok iverksettes, skal overtilsynet være git anledning til at uttale sig om saken.

Forsaavidt angaar adgangen til oprettelse av fortsættelsesskoler samt utvidelse av den obligatoriske læsetid, træder nærværende lov først i kraft fra 1 april 1909. Bestemmelserne i § 5 om klassernes elevtal skal være gjennomført ved begynnelsen av skoleaaret 1910—1911. Bestemmelsen i § 14 om avgivelse efter takst av fornøden tomt til folkeskoleanlæg træder i kraft straks. Forøvrig træder loven i kraft fra 1 januar 1909.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Lov

15 aug.
Nr. 3.

**indeholdende forandringer i lov om folkeskolen paa landet
av 26 juni 1889.**

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 1 august 1908, saalydende:

Efternævnte paragraffer i lov om folkeskolen paa landet av 26 juni 1889 skal herefter lyde saaledes:

§ 4. Folkeskolens to avdelinger skal i reglen undervises hver for sig i særskilte klasser. Ingen klasse i nogen av de to avdelinger maa ha mer end 35 elever undtagen midlertidig eller av tvingende økonomiske hensyn og aldrig mer end 40. Hvor det er nødvendig for en hensigtsmæssig klasseinddeling, kan ældste aarskuld av første avdeling henføres til anden avdeling. Naar en folkeskoles samlede elevantal er 35 eller derunder, kan begge avdelinger undervises sammen, saaledes som det i næste paragraf nærmere er bestemt.

§ 6. Undervisningsgjenstandene skal være:

I første avdeling:

Kristendomskundskap, norsk, regning, skrivning og sang. Hertil kommer mundtlig forberedende undervisning i de for anden avdeling opførte særskilte fag.

I anden avdeling:

De for første avdeling bestemte undervisningsgjenstande, jordbeskrivelse, historie, heri indbefattet kjendskap til vor borgerlige samfundsordning, samt naturkundskap med grundtræk av sundhetslæren, hvorunder ogsaa undervisning om de berusende drikkes virkninger og farer.

Derhos skal der, hvor skolen er delt i klasser, gives undervisning i mindst et av fagene: Haandarbeide, tegning og legemsøvelser; under legemsøvelser kan medtages forberedende skyteøvelser. Valget av fag kan træffes særskilt for gutter og piker. I udelt skole er indførelsen av disse fag en frivillig sak.

Efter skolestyrets bestemmelse kan indtil 2 skoledage i 2den avdeling aarlig anvendes til træplantning. Derhos kan i nævnte avdeling optages undervisning i huslig økonomi, naar herredsstyrelsen dertil gir sit samtykke og klassens aarlige undervisningstid for de øvrige fags vedkommende utgjør mindst det i § 5 nævnte minimum.

Skolestyret kan frit skolebarn for undervisning i enkelte fag, naar de paa grund av tungt nemme eller svak helbred har vanskelig ved at følge med i dem alle, eller naar andre

15 aug. særlige omstændigheter maatte være tilstede. Dissenters barn
 Nr. 3. blir paa forældrenes forlangende helt eller delvis at fritta for undervisningen i kristendomsundskap.

§ 10. Ethvert i herredet boende barn er berettiget til at erholde undervisning i folkeskolen fra den optagelsestermin, som falder nærmest efter dets fyldte 7de aar, og til det har naadd skolens maal, dog ikke lenger end til den avgangstermin, som falder nærmest efter dets fyldte 15de aar, medmindre det

- a. formedelst aandelig eller legemlig mangel ikke kan følge med i undervisningen;
- b. lider af smitsom sygdom eller andet legemlig onde, der kan befryktes at ville utøve skadelig virkning paa de øvrige skolebarn, eller
- c. viser saa slet opførsel, at de øvrige skolebarn derved utsettes for skadelig paavirkning.

For undervisningen i folkeskolen erlægges ingen godtgjørelse. Hvis der i et herred er stiftelser, barnekolonier eller barnehjem, som optar børn fra andre kommuner, betaler dog statskassen for hvert saadant barn, som søker herredets folkeskole, et aarlig bidrag svarende til herredets gjennomsnittlige undervisningsutgifter for hver elev av folkeskolen. Et tilsvarende aarlig bidrag skal der av hjemstavnskommunen ydes for barn, som av vergeraad eller fattigstyre er utsat til privat forpleining inden herredet, forsaavidt et saadant barn søker herredets folkeskole.

§ 13. For enhver folkeskole skal i regeln opføres eller leies særskilt lokale. Dog kan skolen i smaakredser (§ 3) og i folkeskolekredser, hvis samlede elevantal ikke overstiger 20, holdes paa omgang hos kredsens indvaanere, forsaavidt brukelige rum der kan tilveiebringes.

Inden nogen plan for opførelse av ny skolebygning blir vedtat, skal sundhetskommisjonen og overtilsynet ha hat anledning til at uttale sig om den. Likeledes skal der gives sundhetskommisjonen anledning til at uttale sig om de øvrige rum, som agtes benyttet til skolen. Til skole maa intet rum eller hus benyttes, mot hvis bruk i dette øiemed sundhetskommisjonen har nedlagt forbud.

Saafremt de almindelige hygieniske bestemmelser, som i henhold til lov angaaende særegne foranstaltninger mot tuberkulose sykdomme av 8 mai 1900 § 11 maatte utfærdiges for skoler, tiltrænger utfyldende bestemmelser for de enkelte skoler, blir saadanne at utfærdige av skolestyret, efterat overtilsynet og sundhetskommisjonen har hat anledning til at uttale sig.

Til at føre stadig tilsyn med skolens sundhetsforhold skal skolestyret anta en læge, saafremt herredsstyrelsen dertil har git sit samtykke.

Hver skole skal være forsynt med fornødent indbo samt med de læremidler, som tiltrænges til fælles bruk ved undervisningen. 15 aug. Nr. 3.

§ 15. Gir forældre, husbonde eller andre, som er i forældres sted, ikke fyldestgjørende grunde for en elevs uteblivelse fra den i § 5 omhandlede undervisning, kan de ilægges bøter.

Forsømmer nogen elev gjentagende den frivillige undervisning (§ 8) uten gyldig forfald eller uten tilladelse, kan eleven negtes adgang til denne undervisning.

§ 16. Fabrikeier eller anden arbeidsgiver maa, inden han tar i arbeide noget barn i den alder, i hvilken det ifølge § 58 kan tilholdes at søke folkeskolen, undersøke, om det er elev av folkeskolen, og i saa fald avkræve det en bevidnelse, der utviser dets undervisningstid. Lignende bevidnelse skal ogsaa senere avkræves barnet ved hvert skoleaars begyndelse. Skolestyret sørger for, at denne bevidnelse paa forlangende blir ham meddelt.

Det er enhver arbeidsgiver forbudt at beskjæftige et saadant barn i dets undervisningstid eller saa nær ind paa denne, at barnet ikke i betimelig tid tilstrækkelig uthvilt kan indfinde sig paa skolen, og likeledes utenfor barnets skoletid at beskjæftige det saaledes, at det hindres i at forberede sig til undervisningen. Overtrædelse herav straffes med bøter.

§ 19. Undervisningen i folkeskolen skal henlægges til fuldstændige lærerposter med mindst 24 skoleuger aarlig enten særskilt for en enkelt av skolens avdelinger eller for begge.

Undervisningstid, der ikke kan henlægges til nogen av de fuldstændige lærerposter, kan overdrages hjelpelærere (§ 30). Dog skal der intet være til hinder for, at der ogsaa utenfor dette tilfælde oprettes hjelpelærerpost, naar posten samtidig tillægges undervisning i fortsættelsesskolen med tilsammen mindst 24 ukers undervisning.

Som lærere i sang, legemsøvelser, huslig økonomi, tegning og haandarbeide kan anvendes timelærere.

§ 20. For hvert amt fastsetter amtsformandskapet lavmaal av løn for de i fuldstændige lærerposter ansatte lærere. Lavmaalet fastsettes særskilt for lærerposter i folkeskolens anden avdeling og særskilt for poster i smaaskolen, for de første ikke under kr. 18,00 og for de sidste ikke under kr. 14,00 pr. skoleuke (36 timer i skolens anden avdeling og 30 timer i smaaskolen).

Likeledes fastsetter amtsformandskapet for hver av de to nævnte grupper av fuldstændige lærerposter samt for lærerposter med mindst 24 uker (à 36 timer) aarlig undervisning i fortsættelsesskole eller i fortsættelsesskole og folkeskole tilsam-

15 aug. men (§ 19, 2det led) fire alderstillæg, der opnaaes efter hen-
Nr. 3. holdsviis 4, 8, 12 og 15 aars tjeneste i fuldstændig lærerpost ved folkeskolen paa landet eller i by, i lærerpost med mindst 24 ukers aarlig undervisning i fortsættelsesskole eller i fortsættelsesskole og folkeskole tilsammen (§ 19, 2det led).

Tjenestetid som lærer ved amts- og folkehøiskoler eller andre ungdomsskoler samt skolehjem, stiftelser og barnekolonier eller barnehjem med mindst 24 uker aarlig undervisning blir ved overgang til lærerpost i folkeskolen eller fortsættelsesskolen at medregne til opnaaelse av alderstillæg. Tjenestetid i fortsættelsesskolepost, hjælpelærerpost eller i lærerpost ved amts- og folkehøiskole eller anden ungdomsskole samt ved skolehjem, stiftelser og barnekolonier eller barnehjem med mindre antal undervisningsuker aarlig regnes for en tilsvarende brøkdel av et tjenestear.

For poster i smaaskolen skal hvert alderstillæg utgjøre mindst kr. 60,00 og for de øvrige til alderstillæg berettigende poster mindst kr. 100,00. Alderstillæggene beregnes fra den efter det fyldte 4de, 8de, 12te eller 15de tjenestear næstpaafølgende 1ste januar eller 1ste juli.

Amtsskolestyret har i anledning herav at indhente betænkninger fra ethvert skolestyre og fra samtlige herredsstyrelser inden amtet og, efter at ha indhentet overtilsynets uttalelse om saken, gjennom amtmanden at forelægge den for amtsformandskapet. Dettets beslutning meddeles overtilsynet. Finder dette noget derved at erindre, har det med amtsskolestyrets fornyede betænkning at la saken forelægge til endelig avgjørelse i nyt møte av amtsformandskapet.

Ved forandring av de fastsatte lønningslavmaal eller alderstillæggenes beløp forholdes paa samme maate som ved den første fastsættelse.

§ 24. I ethvert herred skal idetmindste for en av lærerne i fuldstændig post skaffes familiebolig med hosliggende jordvei av saadan størrelse, at derpaa mindst 2 kjør kan fødes og en have anlægges.

Er lærerpost forbundet med en kirkesangerstilling, kan ovenstaaende bestemmelse ansees opfylld ved den klokkegaard, som enten haves eller utlægges.

Kan læreren ikke paa denne maate erholde jordvei, av gives hertil en passende del av bygselledig beneficert eller statens gods, hvis kjøpesum bestemmes paa samme maate som ved deslike eiendommers salg underhaanden til leilendinger. Kjøpesummen og de lærerjorden paaheftede jorddrotlige rettigheter utredes av vedkommende herredskasse.

Skulde den fornødne jord ikke kunne anskaffes paa ovenanførte maate, tilveiebringes samme ved kjøp av andet jorde-

gods eller i fornødent fald ved leie, i hvilket tilfælde den aar- 15 aug.
lige leiesum utredes av herredskassen. Nr. 3.

De for skolejorden eller klokkegaard, som træder isteden-
for samme, fornødne uthuse og gjærder skaffes av herredet.
Vedlikeholdelsen av gjærder og uthus kan paabindes læreren.

Dersom ovennævnte bestemmelse i noget herred findes at
medføre uforholdsmæssige bekostninger, kan der efter andragende
fra herredsstyrelsen av Kongen bestemmes, at der fra samme
gjøres undtagelse, mot at der tillægges en av de fuldstændige
lærerpuster en tilsvarende avsnvgodtgjørelse av herredet.

Ønsker et herred at skaffe flere lærere jordvei, skal de ha
adgang til at faa avgit prestegaardsjord samt til at faa kjøpt
bygselledig beneficert eller statens gods, saaledes som i denne
paragrafs tredje passus bestemt.

Ingen nedsættelse maa finde sted i den en lærerpost til-
lagte løn i anledning av, at der er eller blir skaffet jordvei
eller bolig eller begge dele til bruk for postens indehaver.

Denne bestemmelse skal dog ikke være til hinder for, at
der for bruken av skolejord, som er eller maatte bli anskaffet
foruten den, som ethvert herred efter nærværende paragrafs
1ste led pligter at skaffe, betinges en bestemt aarlig efter for-
holdene ansat billig avgift. Paa saadan frivillig anskaffet
skolejord, som allerede maatte være erhvervet før denne lovs
ikrafttræden, kan dog avgift kun lægges med Kirke- og Un-
dervisningsdepartementets samtykke. Paa skolejord, som her-
efter frivillig anskaffes, og til hvis anskaffelse bidrag ydes av
amtsskolekassen, er adgangen til at lægge avgift og dennes
størrelse avhengig av amtsformandskapets bestemmelse. Denne
avgift maa dog ikke overstige 4 pct. av det beløp, som kom-
munen eller kredsens av egne midler har anvendt til eiendom-
mens anskaffelse og til opførelse av fornødne uthus og
gjærder.

§ 26. Som lærer i folkeskolen maa kun ansættes den,
der taler landets sprog og fyldestgjør de i grundlovens § 92
litr. a—d opstilte krav.

Ingen kan erholde ansættelse i fuldstændig lærerpost eller
som hjælpelærer, medmindre han tilhører statskirken.

Ingen kan erholde fast ansættelse som lærer i folkeskolen
før det fyldte 20de aar.

Derhos kræves, for at nogen skal erholde fast ansættelse:

a. I fuldstændig lærerpost i folkeskolens første avdeling (smaa-
skolen):

Vidnesbyrd for, at vedkommende har bestaaet en ved lov
anordnet teoretisk og praktisk prøve.

Saadant vidnesbyrd gir ogsaa adgang til fast ansættelse
i fuldstændig lærerpost med undervisning i enkelte fag i

15 aug.
Nr. 3.

folkeskolens anden afdeling, dog kun under 12 skoleuker
aarlig (§ 21);

b) i fuldstændig lærerpost i folkeskolens anden afdeling:

Vidnesbyrd for at ha bestaat:

- 1) En ved lov bestemt avgangsprøve ved et lærerseminarium eller en dertil svarende prøve, eller
- 2) den for adgang til Universitetet anordnede prøve i forbindelse med den eller de tillægsprøver, der bestemmes ved lov.

Vidnesbyrd for at ha bestaat en av disse prøver gir adgang til fast ansættelse i enhver fuldstændig lærerstilling i folkeskolen.

Den, der ved den offentlige lærerprøve fremlægger fyldestgørende vidnesbyrd for længer tids virksomhet som lærer ved offentlig eller privat skole, kan fritages for den praktiske del av de foran under a og b nævnte prøver.

Ved ansættelse av bestyrer eller inspektør bør ansøkere, som har gjort tjeneste i folkeskolen eller været i virksomhet, som staar folkeskolen nær, fortrinsvis komme i betragtning.

§ 34. Lærer eller lærerinde, som ikke har fast ansættelse, kan av skolestyret opsiges med 3 maaneders frist, forsaavidt ikke andet vilkaar ved ansættelsen er bestemt. Dog skal, forinden endelig beslutning om opsigelse fattes, overtilsynet ha hat anledning til at uttale sig.

De fast ansatte lærere eller lærerinder kan, naar de viser uduelighet eller legger for dagen utilbørlig forhold i tjeneste eller liv, eller naar deres forhold forøvrig gjør dem uskikket til forsvarlig at røgte sin lærergjerning, avskediges av skolestyret, naar dette og overtilsynet, efterat vedkommende og tilsynsutvalget er git anledning til at uttale sig, deri er enig.

For grove forseelser kan skolestyret straks fjerne en lærer eller lærerinde fra virksomhet i skolen, indtil avskedigelse kan finde sted, eller dom bli erhvervet. Vedkommende nyder fuld løn, indtil forholdet er paakjendt ved endelig dom, eller avskedigelse har fundet sted.

§ 38. Som bidrag til avlønning av de ved folkeskolen ansatte lærere erholder ethvert herred ved hvert halvaars utgang av statskassen et beløp, som svarer til en tredjedel av den utredede lærerløn for den i henhold til §§ 5 og 8 meddelte undervisning, dog ikke over det beløp, som svarer til kr. 8,00 pr. skoleuke i folkeskolens anden afdeling og kr. 6,00 pr. skoleuke i smaaskolen.

Saafernt Stortinget har bevilget de dertil fornødne midler, kan statskassens bidrag til lærerlønnen efter vedkommende amtsformandskaps anbefaling forhøies indtil en halvdel av den utredede lønningsbeløp for kommuner, hvis bæreevne er ringe.

Dog maa bidraget ikke overstige, hvad der svarer til kr. 12,00 15 aug. pr. skoleuke i folkeskolens anden avdeling og kr. 8,00 pr. skole- Nr. 3. nke i smaaskolen.

De lovbestemte alderstillæg (§ 20) utredes av amtsskolekassen.

Til fortsættelsesskolen blir i tilfælde at utrede bidrag av amtsskolekassen efter de i § 46 indeholdte forskrifter.

Hvad der foruten disse bidrag og andre inntægter, som maatte være herredets folkeskoler tillagt, utkræves til bestridelse av folkeskolens og fortsættelsesskolens utgifter, utredes, forsaavidt ikke ifølge denne lov anderledes bestemmes, av herredskassen efter bevilgning av herredsstyrelsen.

§ 42. Ved ethvert verk, bruk, fabrikk eller andet saadant anlæg, som almindeligvis holder 30 arbeidere eller derover i stadig virksomhet ved anlægget selv, likesom ogsaa ved enhver samling af mindre verk eller bruk, som tilsammen har nævnte antal arbeidere, bekostes folkeskolen for de barn, hvis forældre hører til anlægget, saafremt det av herredsstyrelsen med eierens eller eiernes samtykke bestemmes, av vedkommende anlægs eier eller eiere i forhold til antallet av de ved dem beskjeftigede arbeidere. Hvor saadan bestemmelse er truffet, vedblir forholdet, saalænge arbeidernes antal ikke er under 20. Bekostes skolen av saadant anlæg, er dets eier for anlægget og for de ved driften benyttede eiendomme samt betjenter og arbeidere fritat for den del av herredsskatten, der vedkommer utgifterne til folkeskolen.

Naar barn av forældre, der ikke henhører til anlægget, hensigtsmessig kan søke dettes skole, skal de, saafremt dette uten hinder for undervisningen kan ske, dertil være berettiget, mot at der til verks- eller bruksskolen av herredskassen ydes et aarlig bidrag for hvert av vedkommende skolebarn svarende til de gjennomsnittlige undervisningsutgifter for hver elev av anlæggets folkeskole.

Naar en verks- eller bruksskole i et aar har været ute av virksomhet, gaar den med sine midler ind under herredets almindelige skolevæsen, dog at ved bergverks nedleggelse dissers forpligtelse til skolevæset vedvarer i 5 aar efter nedleggelsen.

§ 46. Av amtsskolekassen utredes efter amtsformandskapets bevilgning:

- a. De lærere ifølge § 20 tilkommende alderstillæg.
- b. De med amtsskolestyret forbundne utgifter, deri løn til amtsskoleinspektør, naar saadan besluttes ansat.
- c. Bidrag til opførelse av skolehus (med eller uten lærerbolig) og til anskaffelse av jordvei til lærer eller avsavns-

15 aug.
Nr. 3.

godtgjørelse for saadan samt til erhvervelse og istandbringelse av skolehaver.

- d. Bidrag til skolernes forsyning med undervisningsmidler og indbo (§ 13) samt til boksamlinger for lærerne.
- e. Bidrag til bestridelse av utgifterne til folkeskolen i de herreder, hvor skoleutgiftene paa grund av stedlige forhold er uforholdsmæssig stor og bæreevnen ringe.
- f. Bidrag til vikarkasser samt til dækkelse av utgifter til vikarløn under længer sygdomsforfald.
- g. Bidrag til fortsættelsesskoler.

Hvert herred er berettiget til at erholde tre fjerdedele av utgifterne (skolerum og indbo ikke medregnet) til en eller flere fortsættelsesskoler med tilsammen indtil 4 maaneders skoletid.

- h. Bidrag til arbeidsskoler.

Enhver anvisning paa amtsskolekassen utfærdiges av amtmanden. Med regnskapsførelsen, regnskapets revision og decision forholdes efter de regler, som gjælder for andre amtskommunen tilhørende kasser.

§ 47. I ethvert herred skal der være et skolestyre bestaaende av:

- a. Sognepresten eller den residerende kapellan efter bestemmelse av biskopen.
- b. Formandskapets ordfører.
- c. I kommuner, hvor antallet av de fuldstændige lærerposter ved folkeskolen er 15 eller derover, hvorav mindst 5 er lærerindeposter, en lærer og en lærerinde i fuldstændig post; i kommuner, hvor antallet av de fuldstændige lærerposter er under 15, en lærer eller lærerinde i fuldstændig post. Hvor der skal vælges en lærer og en lærerinde, foregaar valget i særskilte møter av folkeskolens lærere og lærerinder, i de øvrige kommuner i samlet møte. Valget gjælder for 2 aar. Møterne ledes av skolestyrets formand.
- d. Saamange av herredsstyrelsen for 3 aar valgte medlemmer, som denne selv bestemmer. Ved de to første valg efter denne lov uttræder en tredjedel av skolestyrets medlemmer blandt dem, som har forrettet længst, saavidt fornødent efter lodtrækning. Er tallet ikke delelig med 3, saa der fremkommer brøk, regnes denne som en hel. Senere uttræder hvert aar de, som har forrettet længst. Valget paa de medlemmer af skolestyret, som skal tiltræde dette samtidig med, at en ny herredsstyrelse skal begynde at fungere, foretages av den nye herredsstyrelse. Dette valg kan foretages i det møte, hvori der vælges ordfører og viceordfører. Enhver, som har gjort tjeneste i 3 aar, kan undslaa sig for at motta valg for de 3 næste.

e. Eier av verk eller bruk, der bekoster egen folkeskole (§ 15 aug. 42), naar der handles om denne skoles anliggender. Er Nr. 3. der flere eiere, møter en av disse efter overenskomst.

f. Hvor skolestyret i henhold til § 48 har overtat bestyrelsen av og tilsynet med herredets høiere almenskole, denne skoles bestyrer.

For hvert av de under bokstav c og d omhandlede medlemmer vælges paa samme maate som medlemmerne en varamand.

Skolestyrets medlemmer vælger sig imellem formand og næstformand, hver gang for et aar.

§ 50. Skolestyret utarbeider de i § 9 og § 12 omhandlede skoleplaner med undervisningsplan og timefordelingstabel.

Inden nogen av disse planer sættes i kraft, skal overtilsynet ha hat anledning til derom at ytre sig.

Avskrifter av samtlige planer tilstilles overtilsynet, amts-skolestyret og formandskapet.

Skolestyret har i betimelig tid før hvert skoleaars begyndelse og paa den maate, som i skoleplanen bestemmes, at bekendtgjøre, naar og hvor skolen holdes i de forskjellige kredser.

§ 54. Uttalelse eller beslutning i folkeskolens anliggender fra en skolekreds maa for at være gyldig avgives i kredsmøte.

Kredsmøte ledes av tilsynsutvalgets formand og sammenkaldes av denne, naar han finder det hensigtsmæssig, eller naar det forlanges av skolestyret eller av mindst 5 av skolekredsens husfædre. Indkaldelsen til møtet sker paa den maate, som i skoleplanen bestemmes, og med opgivende av forhandlings-emnerne.

Ret til at delta i kredsmøter har enhver i kredsen boende over 25 aar gammel mand eller kvinde, som enten

1. har kommunal stemmeret eller

2. er skattepliktig eller

3. er skolesøkende barns far, mor eller forsørger. Ved behandlingen av saker, som medfører kredsutgifter, deltar dog kun de under 1 og 2 nævnte personer.

Fællesmøte kan sammenkaldes for flere kredser til behandling av fælles anliggender efter avtale mellem vedkommende tilsynsutvalgs formænd. Formanden i tilsynsutvalget i den skolekreds, inden hvilken fællesmøtet avholdes, leder dets forhandlinger.

Kredsmøtets beslutninger fattes med stemmeflerhet, forsaavidt ikke anderledes i denne lov er fastsat, og indføres i tilsynsutvalgets forhandlingsbok. I tilfælde av stemmelikhet gjør formandens stemme utslaget.

En i kredsmøte fattet beslutning kan inden 4 uker av

15 aug. skolestyret eller mindst en fjerdedel av kredsens i saken stemme-
Nr. 3. berettigede indvaanere forlanges forelagt nyt kredsmøte til endelig behandling.

Skolestyrets medlemmer og menighetens prester har adgang til at delta i ethvert kredsmøtes forhandlinger dog uten stemme.

§ 55. Skolestyret har, om det forlanges, aarlig til overtilsynet at indsende beretning om skolevæsnets tilstand, avfattet i foreskrevet form.

§ 61. Saafremt det opplyses, at trang hindrer forældre eller dem, som er i forældres sted, fra at sende noget barn i folkeskolen eller fra at skaffe det den i foregaaende paragraf anordnede undervisning eller fra at forsyne det med de i § 17 omhandlede læremidler, kan skolestyret, forsaavidt ikke særskilte midler for viðmedet er stillet til dets raadighet, henvende sig til fattigkommissionen, der i fornødent fald har at sætte vedkommende istand dertil.

Denne hjælp blir ikke at anse som fattigunderstøttelse.

§ 65. De nu ansatte skoledirektører har, hver for sit distrikt, som overtilsyn at vaake over, at nærværende lovs forskrifter blir gjennomført.

Ved konstitution i disse stillinger bør ansøkere, som har gjort tjeneste i folkeskolen eller i virksomhet, som staaar denne nær, fortrinsvis komme i betragtning.

Hvorledes det, efterhvert som de nu ansatte skoledirektører avgaar, blir at forholde med overtilsynet for folkeskolen, bestemmes av Kongen med Stortingets samtykke.

Biskop og provst deltar i overtilsynet med undervisningen i kristendomskundskap.

Dette tilsyn maa foregaa i skolernes undervisningstid og ved deres prøver; lærere og barn skal herefter være fritat for at møte frem til visitaser i kirkerne.

§ 72. Som lærebøker i kristendomskundskap maa kun brukes de av Kongen godkjendte. Som lærebøker i de øvrige fag maa kun brukes de, som er godkjendt av Kirke- og Undervisningsdepartementet.

Inden skolestyrets beslutning om indførelse av nogen lærebok iverksettes, skal overtilsynet være git anledning til at uttale sig.

§ 79. Den til en folkeskole fornødne tomt, lekeplads og veigrund samt i tilfælde jord til skolehave kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst, som avholdes efter forskrifterne i lov om tvungen avstaaelse av grund til gaardsveier og ret til vinterveier paa landet av 27 juli 1896.

Nærværende lov træder i kraft den 1 januar 1909.

Ti har vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar 15 aug- og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og Nr. 3. rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

LOV

om brandvæsnets.

15 aug-
Nr. 4.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning, av 1 august 1908 saalydende:

I. Brandstyre.

§ 1. I enhver by skal der være et brandstyre. Naar ikke anderledes bestemmes av Kongen efter forestilling av bystyret, skal det bestaa av politimestren, brandchefen og tre medlemmer, som vælges av bystyret for 3 aar. Av de sidste træder et medlem ut hvert aar, første gang efter lodtrækning. De kan negte at ta imot gjenvalg i likesaa lang tid, som de har gjort tjeneste.

For hvert kommunevalgt medlem av brandstyret vælges en varamand.

Brandstyret vælger formand og næstformand.

§ 2. Under brandstyret hører alle brandvæsnets anliggender og overhodet alt, som skal sikre byen mot brand.

Det skal saaledes:

1. Paase overholdelsen av brandlovgivningen og enhver anden bestemmelse, som er git i medhold av denne.
2. Ordne med ind- og utskrivning av brandmænd ved det borgerlige brandvern, hvor saadant findes. Det bør derfor holde brandmøte mindst 1 gang aarlig.
3. Besætte, efter indstilling fra brandchefen, alle befalsposter ved det borgerlige brandvern utenfor brandchefens.
4. Gi erklæring i alle de saker om brandvæsnets, som forelægges det av magistraten, formandskapet eller amtmanden.
5. Inden utgangen av hvert aars februar maaned gi beretning til vedkommende departement om brandvæsnets tilstand paa stedet.

15 aug. 6. Hvert aar til den tid, som formandskapet bestemmer, gi
 Nr. 4. magistraten overslag til budget for brandvæsnet for det følgende aar.

§ 3. Brandstyret har at føre fortegnelse over de bygninger, som ved sin beskaffenhet eller den virksomhet, som foregaar i dem, antages at medføre særlig ildsfare; likeledes over bygninger, som er bestemt til at opta eller tjene til bolig for et større antal mennesker, saa at brand i dem vilde kunne medføre mer end almindelig fare for tap af menneskeliv.

Herunder regnes navnlig bygninger, hvor der er snedkerverksteder eller arbeides med eller findes oplag av ildsfarlige eller let antændelige materialer eller foregaar industriel bedrift, som kan medføre ildsfare, endvidere hoteller, skolelokaler, sykehus, teatre, kirker og andre forsamlingslokaler samt større pensionater, arbeiderboliger og forretningslokaler.

§ 4. Den fortegnelse, som næynes i § 3, skal være i orden til enhver tid, hvorfor bygningskommissionen efterhvert skal gi brandstyret meddelelser om opførelse av den slags anlæg og om forandringer i ældre saadanne, som anmeldes for den.

Av den første fortegnelse sendes der avskrift til vedkommende departement, som gjennom tillægsfortegnelse ved hvert aars utgang skal holdes underrettet om av- og tilgang.

§ 5. Angaaende de i § 3 omhandlede bygninger gjelder forøvrig følgende regler:

a. Brandstyret kan paaby de foranstaltninger, som ansees paakrævet til betryggelse mot ildsfare.

I større og i særlig farlige anlæg kan det saaledes paaby nattevakt, eller at der utenfor arbeidstiden sørges for forsvarlig avstængning av vedkommende anlæg, kontrol med ildstedernes forsvarlige slukning og lukning av indvendige dører, avstængning av elektriske lysledninger m. v.

b. Bygningerne skal ettersees av brandstyret mindst 2 ganger aarlig. Herunder skal det paase, at de av brandstyret givne bestemmelser er fulgt, at der ikke findes forhold, som kan medføre særlig ildsfare, og at alle trapper, korridorer og utganger er farbare og ikke fylt op med gjenstande, som kan virke hindrende for den fri gjennomgang i ildebrandstilfælde.

§ 6. Brandstyret kan forby folk at bo i rum, som i samme hus ligger over eller ved siden av verksteder eller industrielle anlæg, hvor der arbeides med ildsfarlige eller let antændelige saker, eller over eller ved siden av oplag av slike saker i samme hus, naar deres beliggenhet frembyr fare for beboerne i ildebrandstilfælde. I ethvert tilfælde skal slike rum ha let og uhindret adgang til bekvemme trapper.

Det samme gjelder beboelsesrum, f. eks. portner- eller vaktmesterleiligheter, i forretningsgaarder eller andre gaarder, som ikke benyttes til almindelig beboelse. Det er forbudt at ha disse leiligheter paa loftet i saadanne bygninger, naar de har over 3 etager.

Det er forbudt at ha beboelsesrum over høiloft. I sjøboder er det forbudt at ha beboelsesrum over 3dje etage.

§ 7. Brandstyret er beslutningsdygtig, naar 3 medlemmer er tilstede. Formandens stemme gjør utslaget, om der er stemmelikhet. Brandstyret skal ha en av ordføreren godkjendt bok, hvori enhver behandlet sak og fattet beslutning indføres. Den skal underskrives ved hvert møtes slutning av de medlemmer, som har deltatt i møtet.

II. Brandsyn.

§ 8. Brandsyn avholdes regelmæssig én gang aarlig i løpet av sommeren efter brandchefens nærmere bestemmelse og ellers saa ofte, som han finder det fornødent. Tiden for det almindelige brandsyns begyndelse bekjendtgjøres paa hensigtsmæssig maate.

§ 9. Brandsyn utføres av feiermestren i vedkommende distrikt, hvor ikke anderledes er bestemt av bystyret med kongelig godkjendelse. (Se § 68).

§ 10. Brandsynet skal ha sin opmerksomhet rettet paa alt, som kan ha betydning for ildsikkerheten eller vidne om uforsigtighet i omgang med ild fra beboernes side.

Det skal saaledes se efter:

1. Om brandlovgivningen og den gjældende bygningslovs forskrifter i henseende til ildsikkerhet er iagtatt.
2. Om bygninger, som har beboelsesrum over 2den etage, har fornødne brandredningsmidler, hvis der ikke er uhindret og betryggende adgang fra vedkommende beboelsesrum til at komme ut i det fri gjennom to forskjellige nedganger.
3. Om ildsteder av ethvert slags med dertil hørende brandmurer, piper, rør og andet tilbehør er i lovlig og forsvarlig stand, saa at der ikke kan være fare for ildsvaade.
4. Om let antændelige eller ildsfarlige gjenstande eller stoffe ligger saaledes til, at der kan være fare for deres antændelse.
5. Om de paabudte brandredskaper findes og er i brukbar stand.

§ 11. Ved brandsyn føres en av ordføreren godkjendt bok, som forelægges brandstyret gjennom brandchefen efter hvert almindelig eller hvert særskilt forlangt brandsyn.

§ 12. Flinder brandsynet mangler, skal det straks gjøre huseieren og i tilfælde leieren kjendt med disse og anviser den

15 aug. bedste og mest økonomiske maate at rette dem paa. Samtidig
 Nr. 4. skal det opfordre vedkommende til at foreta de nødvendige forbedringer eller forandringer inden en rimelig frist.

Dersom manglene ikke rettes inden denne frist, melder brandsynet saken til brandchefen, som forelægger den for brandstyret til avgjørelse.

Finder brandsynet, at manglene kan volde øieblikkelig fare, skal det forby bruken av vedkommende ildsted. Herom blir brandchefen straks at underrette.

§ 13. Brandstyret kan overlate til brandchefen at utfærdige de paabud, som han finder paakrævet for at faa rettet de mangler, som er nævnt i § 12, andet led, — dog bare, naar de er fundet i bygninger, som ikke er optat paa fortegnelsen efter § 3.

Saadan bemyndigelse maa gives ved enstemmig beslutning, hvori brandchefen ikke deltar, og kan enten gjælde en enkelt sak eller i sin almindelighet.

I sidste tilfælde kan den naarsomhelst tilbakekaldes gennem almindelig flertalsbeslutning, som likeledes fattes uten brandchefens deltagelse.

§ 14. Forskrifter for brandsynet utfærdiges av magistrat og formandskap efter indstilling fra brandstyret. De maa godkjendes av amtmanden.

III. Feiervæsen.

§ 15. Skorstenspiper, lodpiper, anbringere og trukne rør skal som regel feies 1 gang i maanederne fra og med juni til og med september og 4 ganger i de andre maaneder, altsaa ialt 5 ganger om aaret.

Piper, som er i stadig bruk det hele aar, skal feies hveranden maaned. For piper i fabrikker, bakerier, røkerier og lignende bedrifter, hvor der paa grund av brændematerialets art eller fyringen er mer end almindelig sterk sotdannelse, kan brandstyret paaby hyppigere feining. Piper, som sjelden brukes, eller til hvilke fører høist to røkganger, eller hvis benyttelse ikke medfører nævneværdig sotdannelse, kan efter brandstyrets bestemmelse tillates undergit sjeldnere feining.

§ 16. Magistrat og formandskap ansætter saa mange feiermestre til at forestaa feiningen, som bystyret bestemmer, og utfærdiger forskrifter for dem efter indstilling av brandstyret. Disse maa godkjendes av amtmanden.

§ 17. Feiermestren er eneberettiget til at foreta den lovbestalte feining av de i § 15 nævnte piper, anbringere og trukne rør. Han skal utføre saavel den lovbestalte som efter forlangende al anden feining av piper og ildsteder efter fastsat betaling. (Se § 19).

§ 18. Feiermestren skal under sin feining se efter, om 15 aug. taktkækning, piper, ildsteder og alt, som dertil hører, er i lovlig Nr. 4. og forsvarlig stand, saa at der ikke kan være fare for ildsvaade. Finder han nogen mangel, skal han paa stedet gjøre vedkommende eier og i tilfælde leieren opmærksom paa den og tillike straks melde det til brandchefen, hvorefter saken behandles paa den i § 12, andet led, og § 13 nævnte maate.

Feiermestren skal efter endt feining paase, at soten bringes ut og lægges paa forsvarlig sted. (Se § 36).

§ 19. Feiermestren har betaling for feiningen efter regler, som fastsettes av bystyret med godkjendelse av Kongen. For feierpenger havs utpantningsret efter restanseliste, som maa være forelagt amtmanden til godkjendelse senest 3 maaneder efter utgangen av det aar, hvori feiningen er utført.

Utpantningsbeløpet er prioritert i vedkommende eiendom like med eiendomsskat til stat og kommune. Dersom utpantning ikke er avholdt inden 6 maaneder efter restanselistens godkjendelse, bortfalder utpantningsretten.

Bystyret kan med godkjendelse av Kongen sette fast aarsløn for feiermestrene. I saa fald er det overlatt til bystyret at avgjøre, enten feierpengene skal gaa ind i bykassen eller bortfalde.

IV. Brandredskaper.

§ 20. Enhver by skal ha mindst 2 sprøiter, hver med kar- og sugeindretninger og med en vandydelse av henholdsvis 240 og 160 liter pr. minut. Naar stedets bebyggelsesforhold gjør det nødvendig at ha fler eller større sprøiter eller andre brandredskaper, er det overlatt til Kongen, efterat bystyrets uttalelse er indhentet, at træffe bestemmelse derom, idet dog byen ikke maa paaføres utgifter uten bystyrets samtykke.

For hver sprøite skal der være 2 hensigtsmæssige uldseil, hvert paa ca. 40 m².

§ 21. Paa hvert bebygget matr.-nr. skal der være og holdes vedlike 1 brandstige av saadan høide, at man med lethet kan komme op paa taket av den høieste bygning paa eiendommen, 1 brandhake og i byer, hvor der ikke findes vandverk, brandspand eller bøtter i nedennævnte antal i forhold til bygningenes brandtakst eller — hvis de ikke er brandtaksert — deres skattetakst:

For takst indtil kr.	5 000,00	4 spand
» — over »	5 000,00 indtil kr.	8 000,00 5 —
» — — — »	8 000,00 — — — »	10 000,00 6 —
» — — — »	10 000,00 — — — »	12 000,00 7 —
og over	» 12 000,00	8 —

15 aug. som er det høieste antal, et matr.-nr. er forpligtet til at ha.
 Nr. 4. Brandspandene skal være godkjendt av brandchefen og merket med eiendommens matr.-nr. De skal opbevares paa et let tilgjængelig sted efter brandchefens nærmere bestemmelse. Redskaperne følger eiendommen som fast tilbehør. Intet nyt eller ombygget hus maa tages i bruk, forinden brandredskaperne er godkjendt.

I byer, hvor der findes vandverk til slukning i ildebrandstilfælde, kan bystyret bestemme gjennom forskrifter, som er godkjendt av Kongen, at der skal anbringes særskilt kran med paaskrudd slange og andet tilbehør paa husledningen i hver etage og paa loft med beboelsesrum, naar det gjælder eiendom, hvis bygninger har en brandtakst av mindst kr. 10 000,00. Slangene maa ha saadan længde, at de rækker over hele etagen eller hele loftet.

Bestaar etagen av flere bekvemmeligheter, og der ikke er sagt noget andet i ovennævnte vedtægt, skal saadant slukningsmiddel anbringes i hver bekvemmelighet, saaledes at slangen rækker over den i dens helhet. Brandchefen har at paaase, at dette slukningsapparat anbringes paa hensigtsmessig maate. Det paahviler gaardens eier at holde det vedlike.

§ 22. De i § 21 første led omhandlede brandredskaper er eieren forpligtet til paa brandvæsnets forlangende at laane ut i ildebrandstilfælde. Ødelægges, beskadiges eller bortkommer derved redskaper tilhørende eiendom, som ikke er berørt eller umiddelbart har været truet av ilden, tilkommer eieren erstatning av bykassen, medmindre anderledes ved lov bestemmes. Det samme gjælder hester, vandkar eller andre eiendele, som efter brandvæsnets forlangende i saadanne tilfælde avgives, og for hvilke erstatning ikke ydes av den Almindelig Brandforsikringsindretning.

V. Slukningsvæsen.

§ 23. I enhver by skal der være et borgerlig brandvern, hvis ikke anderledes i henhold til § 31 er eller blir bestemt. I dette er alle tjenestedygtige, mandlige indvaanere i alderen fra 18 til 55 aar pligtig til at delta. Fritat herfor er formandskapets medlemmer, læger og tjenestemænd ved politi-, jernbane- og telegrafvæsenet. Forøvrig har brandstyret adgang til at fritta andre.

Brandvernets ordning ellers bestemmes av bystyret ved regler, som godkjendes av Kongen.

§ 24. Brandvernet hører under en brandchef, som ansættes av magistrat og formandskap med godkjendelse av amtmanden. Brandchefen skal være lønnet. Han skal ha en stedfortræder, som ansættes av magistrat og formandskap. For

begge utfærdiges forskrifter av magistrat og formandskap under 15 aug.
godkjendelse av vedkommende departement. Nr. 4.

§ 25. Brandchefen har det stadige overtilsyn med brandvæsnets redskaper, signalmidler og andre ting. Likesaa med brandsyn og feiervæsen. Han har at føre følgende bøker:

1. Fortegnelse over brandvernets folk.
2. Dagbok for ind- og utgaaede saker.
3. Kopibok.
4. Løserebok.

§ 26. Det paaligger brandchefen inden januar måanedes utgang at sende beretning til brandstyret om brandvæsnets tilstand ved utgangen av sidste aar, ledsaget av spesifisert opgave over brandvæsnets materiel med av- og tilgangssopgave.

§ 27. Brandvernet har at rette sig efter de forskrifter, som efter indstilling fra brandstyret blir utfærdiget av bystyret med godkjendelse av departementet.

§ 28. Med brandvernet holdes øvelser efter brandstyrets bestemmelse. Der skal mindst 2 ganger aarlig holdes øvelser med befalet.

§ 29. Varsling av brandvernet i ildebrandstilfælde skal ske ved skud, ved klokkeringing fra kirketaarn eller paa anden maate, som er godkjendt av departementet.

Desuten skal der paa bekvemme steder i gaterne i ikke over 400 m. indbyrdes avstand være opsat selvvirkende signalmidler, hvorfra befalet ved brandvernet og den, som har at iverksætte den forannævnte brandmelding, kan varsles om ildebrand. I den mørke aarstid skal disse apparater være tilstrækkelig belyst fra mørkets indtræden.

§ 30. Naar brandchefen eller politimestren forlanger det, er militær avdeling, hvis tjeneste ikke med nødvendighet paa kræves i militært eller andet øiemed, forpligtet til at bistaa stedets brandvæsen eller politi under tilfælde av ildebrand. Regler herfor gives av vedkommende departementer.

§ 31. Det er overlatt til Kongen at ophæve det borgerlige brandvern, helt eller delvis, naar vedkommende bystyre andrar derom og godtgjør, at stedets brandvæsen er ordnet paa anden betryggende maate. Lov av 30 mai 1894 om ophævelse av det borgerlige brandkorps i Kristiania blir fremdeles gjældende.

VI. Huseieres og andre indvaaneres pligter til forebyggelse av ildsfare.

§ 32. Enhver huseier er pliktig til at holde eiendommens taktækning, piper, røkganger og ildsteder i forsvarlig stand. Ildsteder, som findes at være anbragt for nær trærverk eller saa,

15 aug. at der kan være fare for ildsvaade, skal flyttes eller forandres, Nr. 4. saa faren undgaaes.

§ 33. Det er huseierens pligt straks at anmelde mangler ved elektriske lys- eller kraftledninger og ved gasapparater eller gasledninger til vedkommende tilsynshavende, elektricitetsverk eller gasverk.

§ 34. Det er ikke tillatt uten samtykke av brandstyret at ha oplag av ildsfarlige saker eller ting, som er let antændelige, — f. eks. høi, halm, løst papir, træuld eller lignende — i kjelder, paa loft eller andre steder i vaaningshus og heller ikke i gaardsrum. (Se dog § 48). Overtræder beboerne dette forbud, er huseieren pliktig til straks at melde det til brandstyret.

Med hensyn til gjenstande, som omfattes av den særlige ildsfarlighetslovgivning, iagttages dennes bestemmelser.

§ 35. Utganger, portrum, trapper og korridorer maa ikke fyldes op saaledes, at den fri gjennemgang hindres. Lovbefalte gaardsrum og lysgaarder maa altid holdes ryddige.

§ 36. Aske, sot og andet ildsfarlig avfald skal enten lægges i gaardsrummet i en kasse, som er ildfast og forsynt med laag, eller føres hen til steder, hvor det ikke kan volde ildsfare.

§ 37. Enhver pligter at tilstede brandstyret, brandchefen og brandsynet adgang til de rum, som de i stillings medfør ønsker at undersøke, og at gi dem de opplysninger, som de forlanger i brandvæsnets interesse.

§ 38. Det paaligger enhver at iagttå forsigtighet med ild, lys og fyrstikker.

§ 39. I klædeskammer, paa loft, i kjelder og uthusbygning samt i pakhus og sjøbod — salterirum dog undtat — maa ikke brukes lys eller lampe, som ikke er anbragt i lygt. Dette gjelder dog ikke for rum paa disse steder, som er indrettet til beboelse efter bygningslovens forskrifter.

Angaaende benyttelse av anden kunstig belysning i pakhus og sjøboder udfærdiges bestemmelser av bystyret med godkjendelse av Kongen. I byer, hvor der er utfærdiget særskilte bestemmelser om bruk av ild og lys i pakhus, sjøboder o. lign., blir disse gjældende, indtil anderledes paa nævnte maate bestemmes.

§ 40. Tobaksrøkning er forbudt saavel paa de i § 39 omhandlede steder som i rum, hvor der arbeides med eller findes oplag av let antændelige saker.

§ 41. Ved eller andre antændelige ting maa ikke lægges nærmere ildsted eller rørledning fra saadant end 35 cm. eller lægges ovenpaa eller stables under ildsted. Tørres ved i stekeovner eller bakerovner, maa døren for samme være forsvarlig stengt og avtrækket aapent.

§ 42. Brændende lys, lamper, kokeapparater o. lign. maa 15 aug.
ikke anbringes saaledes, at de let kan forvolde ildsvaade. Nr. 4.

§ 43. Let antændelige gjenstande maa ikke anbringes
nærmere feierluke end 50 cm.

§ 44. Lamper og gasblus maa ikke anbringes nærmere tak end
30 cm. regnet fra blussets overkant. Saafernt taket ikke er
ildfast, skal der i dette være anbragt en frithængende, ildfast
hætte, som helt dækker blussets heteflate, medmindre avstanden
fra blusset er minst 1 m.

Gasledninger maa ikke ha bevægelige armer i rum, hvor
gasblusset kan komme nær træ eller andre antændelige gjenstande.

§ 45. Ganger, korridorer og trapper i hoteller, pensio-
nater, sanatorier, forsamlingslokaler og forretningsgaarder, som
er i bruk, skal være belyst fra mørkets frembrud. I hoteller,
større pensionater og sanatorier skal belysningen i de nævnte
rum være til dagens frembrud. Brandstyret kan dog frit fra
disse bestemmelser.

Det er forbudt at bruke let antændelige oljer til saadan
belysning uten i lamper, som er godkjendt av brandstyret.

§ 46. Fra 1ste januar 1912 er det forbudt overalt i riket
at holde tilfals koke- eller varmeapparater, hvortil brukes let
antændelige oljer (saasom beatriser o. lign.), medmindre de er
fast anbragt i solid ildfast kasse, som rummer minst dobbelt
saa meget som apparatets beholder, og hvis kanter springer
mindst 5 cm. utenfor apparatets bundflate. Apparaterne maa
tillike være indrettet saaledes, at de ikke kan fylles i tændt
tilstand. Efter bestemmelse av vedkommende departement kan
dog ogsaa apparater med anden konstruktion tillates bragt i
handlen, naar de er betryggende mot ildsfare.

Saadanne apparater maa ikke benyttes til kokning eller
ophetning av flygtige og let antændelige stoffe. De maa heller
ikke — likesaalitt som gasovner, gaskomfyrer o. lign. — be-
nyttas i rum, hvor det efter bygningsloven er forbudt at ha
ildsted.

I byer, hvor der angaaende bruken av gasovner, gaskomfy-
rer o. lign. er utfærdiget bestemmelser, som strider mot denne
paragraf, blir disse bestemmelser frømdeles gjældende, indtil an-
derledes bestemmes av Kongen efter indhentet uttalelse fra
bystyret.

§ 47. Det er forbudt at benytte de i § 46, første led,
omhandlede apparater i ildsfarlige anlegg, fabrikker og verk-
steder, hvor letantændelige gjenstande og stoffe behandles, og
i forretningslokaler, varelagre, pakhus, forsamlingslokaler, teatre,
hoteller, større pensionater og sanatorier.

§ 48. Fyrverkerisaker maa ikke forarbeides til salg uten
samtykke fra brandstyret og bare paa steder, som dette anviser.

15 aug. De kan heller ikke forhandles uten brandstyrets samtykke. Der
 Nr. 4. maa paa et matr.-nr. ikke være mer end 15 kg. av saadanne saker og i butikker bare 2½ kg. Den beholdning, som haves utenfor butikken, skal opbevares paa loftet i eget rum, som holdes avlukket, og hvorigjennem ikke maa føres avtræk fra ildsted. I slike rum maa ikke brukes andet kunstig lys end elektrisk og lys i godkjendt sikkerhetslampe. Baade i butik og paa lager skal sakerne forvares i særskilte trækasser med tætsluttende laag, som er forsvarlig avlaast. Kassen skal ha tydelig paa-skrift om indholdet.

§ 49. Kokning av let antændelige stoffe til salg maa alene foregaa i rum med ildfast gulv, vægger og tak. Hvor der ikke er forbundet større fare ved kokningen, kan dog brandstyret tillate, at vægger og tak i saadanne rum alene beklædes med anerkjendt ildfast materiale.

§ 50. Det er forbudt:

1. At bære glør eller anden ild i rum, hvor der findes let antændelige ting.
2. At eftersøke utætheter i gasledninger ved hjælp av brændende fyrstikker eller lys.
3. Uten brandchefens tilladelse at avbrænde fyrverkerisaker, at illuminere med fakler eller bekranser og at opbrænde dynger av hvilkesomhelst brændbare ting uten paa almindelige ildsteder.

§ 51. Flytbare og midlertidige ildsteder saavel som lokomobiler o. lign. maa ikke opstilles og benyttes utenfor bygning uten med brandchefens tilladelse.

§ 52. Oplag av spirituosa, tjære og slike ting skal meldes for brandstyret og er undergit dettes tilsyn. Brandstyret gir bestemmelse om oplagets størrelse og de forsigtighetsregler, som skal iagttages.

Med hensyn til gjenstande, som omfattes av den særlige ildsfarlighetslovgivning, iagttages dennes bestemmelser.

§ 53. I fabrikker og verksteder, hvor der arbeides med let antændelige ting, skal alt avfald fra bedriften saasom høvelspon, stry, alfa o. lign., bringes ut ved arbeidets avslutning og i hvert fald hver aften. Likeledes skal beholdere for oljet avfald tømmes hver aften og indholdet utbringes. (Se § 36).

§ 54. Brandstyret kan forby, at brændsel, trælast (se den almindelige bygningslov § 47, passus 3) o. lign. lægges i oplag under aapen himmel like ved hus.

§ 55. Enhver er pliktig til at efterkomme de av brandstyre, brandchef eller brandsyn i henhold til nærværende lov givne bestemmelser til forebyggelse av ildsfare eller til betryggelse av menneskeliv i tilfælde av ildebrand.

De av brandchef og brandsyn givne paalæg kan av en- 15 aug.
hver, som er misfornøiet med dem, indankes for brandstyret, Nr. 4.
og de av dette utfærdigede bestemmelser kan indankes for ved-
kommende departement. Dog maa givne paabud straks efter-
kommes, medmindre vedkommende myndighet samtykker i, at
det utstaar hermed, indtil avgjørelse i høiere instans foreligger.

VII. Pligter i ildebrandstilfælde.

§ 56. Det er pligt for enhver, som opdager ilds utbrud, straks at varsle brandvæsnet.

§ 57. Opstaar der ildebrand i nogens hus eller bolig, skal han straks underrette beboerne derom og ved alle til raadighet staaende midler søke at dæmpe ilden.

§ 58. I ildebrandstilfælde pligter enhver at gi brandvæsnet adgang til sit hus og grund, til brønder og andre vandbeholdninger.

Han maa ogsaa finde sig i, at bygning, som tilhører ham, rives, naar brandchefen finder dette nødvendig for at stanse ildens utbredelse. Før saadan nedrivelse sker, bør brandchefen samraade sig med stedets magistrat eller ordfører, om dertil er anledning.

Om erstatning for nedreven bygning gjælder, hvad derom er fastsat eller senere maatte bli fastsat ved lov.

§ 59. I ildebrandstilfælde pligter enhver paa brandvæsnet forlangende at yde al den hjælp til at slukke ilden, som han maatte være istand til. Paadrar han sig herunder legemsbeskadigelse, tilkommer han eller i tilfælde hans efterlatte erstatning derfor av kommunen efter ulykkesforsikringslovens regler, medmindre anderledes ved lov bestemmes. Ødelægges eller beskadiges klær under samme forhold, pligter kommunen at yde erstatning derfor, medmindre ogsaa dette bestemmes anderledes ved lov.

§ 60. Er en bygning utsat for at angripes av ilden, skal eieren eller brukeren være pliktig til at føre omhyggelig tilsyn, navnlig med tak, loft og vindusaapninger. Han skal likeledes gjøre alt, som staar i hans magt, for at forebygge antændelse og i tide søke at gi brandvæsnet underretning, hvis fare skulde true.

§ 61. I ildebrandstilfælde bør politiet foranstaltet avsperring av brandstedet i fornøden utstrækning.

§ 62. I ildebrandstilfælde maa ingen trænge sig indenfor de poster, som er sat ut til avsperring av brandstedet, eller vægre sig ved at etterkomme politiets eller brandvæsnet opfordring om at forlate det avspærrede omraade.

15 aug.
Nr. 4.

VIII. Om strafansvar m. v.

§ 63. Overtrædelser av denne lov eller av nogen bestemmelse, som er git i medhold av denne, straffes med bøter, hvis ikke høiere straf for tilfældet kommer til anvendelse efter den almindelige straffelov. Med bøter straffes likeledes den, som ikke efterkommer paalæg eller forbud, som er git av brandstyre, brandchef eller brandsyn i medhold av denne lov, eller som ikke møter ved brandøvelser eller under ildebrand, hvor han pligter at være tilstede.

Saafernt huseier eller leieboer ikke retter sig efter denne lovs paalæg eller efter paalæg git av brandstyre, brandchef eller brandsyn i medhold av denne lov, kan de, foruten at ilægges forannævnte straf, ogsaa tilpligtes at etterkomme dem under en daglig løpende mulkt.

Bøter og løpende mulkter, som ilægges med hjemmel av denne lov, tilfalder stedets bykasse, naar ikke bystyret anderledes bestemmer.

IX. Lovens virkekræds, dens anvendelse i landdistrikter m. v.

§ 64. Denne lov gjelder for alle byer i riket med eget bystyre, naar den ikke selv bestemmer noget andet. (Se § 46).

Kongen kan gjøre den helt eller delvis gjældende for byggebelter og andre strækninger paa landets grund, som omgir byerne (forstæder), i hvilket tilfælde han kan bestemme, at disse strøk skal høre under byens kommunale myndigheter i de anliggender, som gaar ind under denne lov, samt at disse strøks indvaanere skal delta i utgifterne ved byens brandvæsen efter regler, som likeledes blir at fastsætte av Kongen.

Forinden bestemmelser avgives som ovenfor anført, skal der være git vedkommende by- og herredsstyrrer anledning til at uttale sig.

§ 65. Kongen kan bestemme, at loven helt eller delvis skal være gjældende ogsaa for andre strækninger paa landets grund end i foregaaende paragraf omhandlet og for byer uten eget bystyre. Forinden saadan bestemmelse fattes, skal herredsstyrets erklæring være indhentet.

Med de ændringer, som Kongen bestemmer, efterat de kommunale myndigheter har uttalt sig, skal herefter denne lov gjælde for de strøk paa landets grund og byer uten eget bystyre, som har sit brandvæsen ordnet i henhold til lov av 26 august 1854.

§ 66. Naar denne lov gjøres gjældende for byer uten eget kommunestyre eller for strøk paa landets grund, skal de forretninger, som denne lov tillægger magistraten eller magistrat og formandskap eller bystyret (formandskapet), tilligge vedkom-

mende herredsstyre, medmindre Kongen bestemmer anderledes. 15 aug.
(Se § 64). Hvis herredsstyret ikke ønsker at overtage utgifterne Nr. 4.
ved strøkets brandvæsen, eller det af andre grunde ansees hensigtsmæssig, kan Kongen bestemme, at strøket overgaar til egen kommune i brandvæsnets anliggender. I herredsstyrets sted træder i dette tilfælde bygningsrepræsentantskapet, saafremt strøket utgjør egen bygningskommune, og i motsat fald et repræsentantskap paa 5 medlemmer, valgt af og blandt strøkets huseiere.

De regler, som er foreskrevet for bygningskommuner i lov av 17 juni 1869, skal gjælde ogsaa om valg av dette repræsentantskap og om dets adgang til at utligne de utgifter paa huseierne, som det bevilger i medhold av nærværende lov.

§ 67. Bystyret kan, efterat brandstyret har erklært sig, fatte beslutning om, hvorvidt nogen del av en bys omraade skal være undtat fra denne lovs forskrifter, enten i det hele eller for en del. Paa samme maate kan der vedtages saadanne lempninger, skjærpelser eller tillægsbestemmelser til denne lovs forskrifter, som under hensyn til de stedlige forhold maatte ansees tilraadelig eller paakrævet. Saadanne beslutninger blir først gyldige ved at stadfæstes av Kongen.

§ 68. Den til brandvæsnets anlæg og indretninger fornødne tomt — bebygget eller ubebygget — kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst, som avholdes efter forskrifterne i lov om rettergangsmaaten i saker angaaende tvungen avstaaelse av grund av 10 mai 1860 §§ 1—4.

§ 69. Denne lov træder i kraft fra 1 januar 1909.

Fra samme tid ophæves følgende love, forsaavidt de fremdeles er gjældende:

Brandanordningen for Trondhjem av 30 november 1689;

brandanordning for Bergen av 16 mai 1707;

brandanordning for Kristiania av 24 februar 1714 samt reskript av 17 januar 1733;

den almindelige brandanordning for kjøbstæderne av 18 august 1767;

forordning av 18 december 1751 angaaende omgang med ild og lys;

reskript av 26 januar 1775 angaaende $\frac{1}{2}$ %'s avgift ved eiendomsoverdragelser til anskaffelse av brandredskaper for Bragernes;

reskript av 8 juli 1812 angaaende det samme for Strømsø og Tangen;

lov om brandvæsenet av 26 august 1854;

lov av 22 mai 1875 om brandvisitationer i kjøbstæderne.

15 aug. Likeledes ophæves som gjældende for byerne og de strøk
 Nr. 4. paa landets grund, hvor nærværende lov kommer til anvendelse:

Lov av 6 juni 1891 om foranstaltninger til betryggelse
 mot ildsfare i hoteller og lignende samt

lov av 8 juni 1895 angaaende foranstaltninger til betryg-
 gelse mot ildsfare i større vaaningsbygninger.

Endvidere ophæves alle andre bestemmelser om brand-
 væsnet, som er stridende mot nærværende lov.

De av Kongen i henhold til bestaaende love utfærdigede
 bestemmelser angaaende brandvæsnet m. v. forblir gjældende,
 indtil Kongen efter indhentet erklæring fra vedkommende by-
 eller herredsstyre har bestemt, om og i hvilken utstrækning de
 skal forbli gjældende ved siden av denne lov.

Thi har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar
 og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og
 rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.
 Nr. 5.

Lov

angaaende forandring i lov om tilvirkning av malt av
 12 oktober 1857.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stor-
 tings beslutning av 1 august 1908, saalydende:

I.

§§ 18 og 20 i lov om tilvirkning av malt av 12 oktober
 1857 skal herefter lyde saaledes:

§ 18. Tilvirkning i brænderimalterier av malt, der skal
 anvendes ved fremstilling av brændevin, er fritat for beskat-
 ning og for den i nærværende lov bestemte kontrol.

Det saaledes tilvirkede malt maa ikke anvendes til tilbe-
 redning av anden drik, og det maa ikke fjernes fra vedkom-
 mende anstalts omraade uten samtykke av Finansdepartementet.
 Heller ikke maa ved malterier, hvor saadan maltning foregaar,
 forefindes tørreanlæg for malt uten Finansdepartementets sam-
 tykke. De nærmere bestemmelser angaaende den kontrol, som

det maatte findes fornødent at føre med den ubeskattede malt- 15 aug.
ning, træffes av Finansdepartementet. Nr. 5.

Drives vedkommende brønderi i forening med bryggeri, kommer dog de almindelige kontrollbestemmelser i nærværende lov til anvendelse paa den ved samme stedfindende maltning.

§ 20. Den maltning, der sker til bruk i tilvirkerens egen husholdning, undtages fra beskatning og som en følge herav fra de med hensyn til beskatning i nærværende lov givne forskrifter.

Den gaardbruger, der lovlig har tilvirket ubeskattet malt, er berettiget til dermed at forsyne sine husmænd og andre arbeidere ved gaardsbruket. Det samme gjælder om øl, tilvirket av det ubeskattede malt. Men forøvrig er det malttilvirkeren likesaalitt tillatt at sælge øl, brygget av det ubeskattede malt, som maltet selv.

Den, der driver beskattet malteri, er uberettiget til at foreta ubeskattet maltning til husbruk. Heller ikke tilkommer der ham nogen godtgjørelse i avgift for det beskattede malt, som han i egen husholdning forbruker.

II.

Denne lov træder i kraft fra den tid, som av Kongen bestemmes.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Kongelig resolution

av 15 august.

15 aug.

Samtidig med sanktion av foranstaaende lov angaaende forandring i lov om tilvirkning av malt av 12 oktober 1857 er det bestemt, at loven skal træde i kraft den 15 september 1908.

15 aug.

Nr. 6.

Lov om kjendtmænd.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 3 august 1908, saalydende:

§ 1. For at kunne drive virksomhet som kjendtmænd paa fartøi maa vedkommende, hvis han ikke er ansat som lods i henhold til den gjældende lodslov, ha erhvervet bevilling som kjendtmænd.

Til opnaaelse av saadan bevilling utkræves, at vedkommende har

1. fylgt det 23de aar;
2. vidnesbyrd fra eksaminert læge om god helbred og om, at han har bestaaet den for ansættelse som lods til enhver tid foreskrevne prøve med hensyn til synsevne, farvesans og hørsel;
3. vidnesbyrd fra bestyrer av offentlig sjømandsskole eller et av de under fiskeridirektøren hørende navigationskurser om, at han er bekjendt med bruken av kystkarter, log, lod og kompas, de internationale styringsregler, nød- og taakesignaler samt redningsapparater. Istedentfor dette vidnesbyrd kan træde attest for bestaaet styrmandseksamen eller eksamen ved et av de under fiskeridirektøren hørende navigationskurser;
4. vidnesbyrd om fornødent farvandskjendskap til den rute eller den kyststrækning, hvorfor autorisation begjæres, utstedt i fællesskap av en fartøisfører og en med bevilling forsynt kjendtmænd eller lods, som begge er farvandskjendt, og under hvem ansøkeren har gjort lærling- eller prøvetjeneste. Istedentfor saadant vidnesbyrd kan træde vidnesbyrd for bestaaet prøve i farvandskjendskap ved en offentlig sjømandsskole overensstemmende med § 2;
5. vidnesbyrd om orden, paalidelighet og ædruelighet.

§ 2. Til saadan tid og ved de offentlige sjømandsskoler, som vedkommende regjeringsdepartement bestemmer, avholdes eksamen til erhvervelse av de i § 1 punkt 3 første del og punkt 4 sidste del omhandlede vidnesbyrd.

Eksamen avholdes av en kommission bestaaende av sjømandsskolens bestyrer og 2 av vedkommende regjeringsdepartement opnævnte kjendtmænd eller lodser.

For hver dag en kjendtmænd eller lods fungerer som medlem av eksamenskommissionen erholder han en godtgjørelse av kr. 8,00, som utredes av statskassen.

Kjendtmænd eller lods, som i 2 aar har været medlem av saadan eksamenskommission, kan frasi sig hvervet. 15 aug.
Nr. 6.

For adgang til at avlægge den her omhandlede eksamen betales samme avgift, som til enhver tid for adgang til avlæggelse av styrmandseksamen bestemt. Avgiften føres til indtægt paa vedkommende skoles budget. De nærmere bestemmelser om anmeldelse til, avholdelse av og fremgangsmaaten ved eksamenene fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 3. Andragende om bevilling som kjendtmænd indsendes, ledsaget av fornødne vidnesbyrd, til overlodsens i det distrikt, hvor ansøgeren har sin bopæl.

Hvis overlodsens finder et fremlagt vidnesbyrd utilfredsstillende, kan han negte bevilling, indtil fyldestgjørende vidnesbyrd foreligger.

Overlodsens utfærdiger bevillingen uten betaling og fører rulle over de kjendtmænd, til hvem han har meddelt bevilling.

Forsaavidt bevillingen hjemler ret til at gjøre tjeneste som kjendtmænd i farvand, der ligger utenfor overlodsens distrikt, gir han meddelelse herom til den overlods, i hvis distrikt farvandet ligger. Overlodsens meddeler distriktets lodsoldermænd opgave over de i lodsoldermandskapet bosatte kjendtmænd med bevilling, og en tilsvarende opgave meddeler lodsoldermændene vedkommende lodsformand.

Paa lodskontoret føres rulle over stedets kjendtmænd, og disse har at gi lodskontoret underretning, hver gang de reiser bort eller kommer tilbake.

De nærmere bestemmelser angaaende bevillinger og deres utfærdigelse fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 4. Den, som ved lovens ikrafttræden godtgjør, at han har drevet kjendtmandsvirksomhet som erhverv, er berettiget til at faa utfærdiget bevilling som saadan for den rute eller kyststrækning, som hans tidligere virksomhet har omfattet, forsaavidt han opfylder de for lodser gjældende bestemmelser med hensyn til synsevne, farvesans og hørsel og tillike kan fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd for orden, paalidelighet og ædruelighet.

Denne bevilling maa begjæres inden 6 maaneder efter lovens ikrafttræden.

§ 5. Enhver kjendtmænd med bevilling er paa vedkommende overlodsens forlangende forpligtet til at underkaste sig fornyet lægeundersøkelse med hensyn til synsevne, farvesans og hørsel, samt til at fremlægge nyt vidnesbyrd for orden, paalidelighet og ædruelighet.

Overlodsens kan inndra kjendtmændens bevilling, indtil denne ved vidnesbyrd har godtgjort at være i besiddelse av de fornødne egenskaper.

15 aug. § 6. Finder en skibsfører eller reder, at han til sit far-
Nr. 6. tois veiledning utenfor det ordinære mandskap tiltrænger hjælp
av kjendtmænd, skal han, forsaavidt han ikke hertil anvender
en i henhold til lodsloven ansat lods, benytte kjendtmænd, som
har bevilling i henhold til § 1.

Denne bestemmelse kommer ikke til anvendelse paa krigs-
fartøier og fartøier, som er lodspligtige.

Hvis det ved forespørsel paa lodskontoret, eller hvor saa-
dant ikke findes, ved undersøkelse paa stedet, viser sig, at
kjendtmænd med bevilling ikke er at faa, kan en anden mand
antages til fartøiets veiledning.

Nærmere regler og takster for benyttelsen av kjendtmænd
med bevilling kan fastsættes av Kongen.

§ 7. Naar en kjendtmænd med bevilling har paatat sig
at veilede et fartøi, regnes han like med lodser i henseende til
lovgivningens bestemmelse om straf og ansvar iøvrig.

§ 8. Skibsfører eller reder straffes for overtrædelse av
denne lovs bestemmelser efter den almindelige borgerlige straffe-
lovs § 418.

§ 9. Denne lov træder ikraft 1 januar 1910.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar
og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og
rikets regl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.
Nr. 7.

LOV

om utvidelse av kjøbstaden Fredrikshalds grænser.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stor-
tings beslutning av 11 august 1908, saalydende:

§ 1. Fra 1ste januar 1909 skal kjøbstaden Fredrikshalds
grænser fra vest mot nord undergaa følgende forandringer:

Fra sjøen følger grænselinjen delet mellem gaarden Rød
og Sagbruksforeningens nuværende eiendom til Rødsveien (nu-
værende grænsepæl nr. 3), følger derfra den nuværende grænse
til et punkt mellem pæl nr. 6 og nr. 7, ca. 196 m. fjernet fra

den sidste, derfra i ret linje til et punkt mellem pæl nr. 7 og 15 aug. 8, ca. 41 m. fjernet fra pæl nr. 7, til pæl nr. 8 og videre til Nr. 7. pæl nr. 9, hvorfra grænsen trækkes i ret linje til det nordvestlige hjørne af delingen mellem Dyrendal og Ous gaard, Fredrikshald kommunes eiendom, følger Ous gaards grænse til byens kirkegaard, hvor den nuværende grænse tilstøter (pæl nr. 15) og senere følges.

§ 2. Foran beskrevne grænselinje blir paa statskassens bekostning at opgaa og nærmere at bestemme samt ved lovlige skifte- og skjelstener at utvise under en forretning, som avholdes av de mænd, som Kongen dertil utnævner, saa betimelig, at den senest inden utgangen av 1908 av Kongen kan være stadfæstet.

§ 3. De dele av Berg herred, som ved denne lov henlægges til kjøbstaden Fredrikshald, skal fra 1 januar 1909 utgaa av landets matrikul og i enhver henseende henhøre under kjøbstaden. Dog skal dette ikke ha nogen indflydelse paa den odel, som for tiden maatte hvile paa nogen jord, som ifølge nærværende lov overgaar fra landet til kjøbstaden.

§ 4. De personer, som ved denne lovs ikrafttræden er bosat paa de strækninger, som ifølge § 1 overgaar til kjøbstaden Fredrikshald, skal med hensyn til erhvervelse og utøvelse av stemmeret i medhold av formandskapsloven for kjøbstæderne ansees, som om de hadde været bosat i kjøbstaden i det tidsrum, hvori de har bodd i de omhandlede strækninger.

§ 5. De personer, som den 30 september 1908 har bopæl inden strækninger, som ifølge § 1 overgaar til kjøbstaden Fredrikshald, ansees fra 1 januar 1909 med hensyn til skattepligt som henhørende under kjøbstaden og blir at iligne kommuneskatter i likhet med dennes øvrige indvaanere. Dog skal de personer av Berg herred, som inden 15 oktober 1908 flytter utenfor den nye kjøbstadsgrænse, svare skatter til landdistriktet og ikke til kjøbstaden Fredrikshald.

§ 6. De personer, som den 31 december 1907 har bopæl inden de strækninger, som ved nærværende lov indlemmes i kjøbstaden Fredrikshald, og ikke er utflyttet derfra til noget andet sted end nævnte kjøbstad inden 1 januar 1909, skal fra sidstnævnte tid med hensyn til fattigforsorgelse, forsaavidt denne ikke paaligger nogen anden kommune end Berg herred, ansees for at ha hjemstavn i kjøbstaden Fredrikshald, hvad enten de i mellomtiden har nydt understøttelse av fattigvæsenet eller ikke. Ved siden av denne forskrift skal dog de lovbud, som tillægger hustruen mandens eller manden hustruens og barnene forældrenes hjemstavn, bringes i anvendelse, saafremt manden, hustruen eller forældrene er i live, naar heromhandlede strøk overgaar til Fredrikshald.

15 aug. § 7. Ved skjøn, avgit av 3 utenfor de omhandlede kom-
 Nr. 7. muner boende mænd, hvorav amtmanden i Smaalenene opnævner
 2 og Justisdepartementet opnævner 1, blir at avgjøre, hvor stor
 del av Bergs kommunale gjæld Fredrikshald skal overta i er-
 statning for det indtægtstap, som Berg kommune antages at
 lide ved, at de nævnte strækninger henlægges under Fredriks-
 hald by. De nærmere regler for skjønnets avholdelse fastsættes
 av Justisdepartementet. Utgifterne ved avholdelsen av skjønnet,
 hvis avgjørelse er endelig, fastsættes av Justisdepartementet og
 fordeles av dette paa de interesserte kommuner.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar
 og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og
 rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.

Nr. 8.

Lov

om tilvirkning, omdestillation og beskatning av
 brændevin m. v.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stor-
 tings beslutning av 11 august 1908, saalydende:

Kapitel 1.

Om tilvirkning og omdestillation av brændevin.

§ 1. Med tilvirkning (brænding) av brændevin forstaaes i
 denne lov enhver virksomhet, der har til formaal ved gjæring
 med paafølgende destillation, ved destillation alene eller ved
 anden teknisk proces at fremstille alkohol (ætylalkohol) av et
 andet produkt. Med omdestillation forstaaes virksomhet, hvorved
 brændevinet for at renses overføres i dampform og derefter igjen
 fortættes.

§ 2. Tilvirkning og omdestillation av brændevin maa alene
 finde sted i anlæg, der staar under saadan offentlig kontrol, som

ved nærværende lov og i henhold til denne givne forskrifter 15 aug.
er bestemt. Nr. 8.

§ 3. Det er kontrolvæsnets og toldvæsnets tjenestemænd forbudt at ha befatning med eller være interessert i tilvirkning eller omdestillation av brændevin. Heller ikke maa de ved omsætning av artikler, som i brænderier eller destillationer anvendes eller tilvirkes, træde i forretningsforbindelse med dem, der driver tilvirkning eller omdestillation av brændevin. Dette gjælder dog ikke salg av jordbruksprodukter av egen avl eller kjøp av drank til egen besætning.

§ 4. Anlæg og apparater for tilvirkning av brændevin skal være indrettet saaledes, at det med lethed kan kontrolleres, om nogen del av den gjennom samme gaaende alkohol eller alkoholholdige damp fjernes.

Saasnart vedkommende anlæg er færdig til at kunne tages i bruk, skal anmeldelse herom gjøres til Finansdepartementet gjennom kontrolvæsnet, hvilken anmeldelse ledsages av beskrivelse og tegninger av anlægget med dertil hørende apparater. Anlægget maa ikke tages i bruk, før det er godkjendt av departementet. Har et tidligere godkjendt anlæg været underkastet forandring, maa dette paa samme maate anmeldes for og godkjendes av departementet, forinden anlægget paany kan tages i bruk. Dog kan almindelige reparationer godkjendes av kontrolvæsnet.

Beskrivelse og tegninger kan paa forhaand indsendes til departementet til godkjendelse.

Tages ikke et som færdig anmeldt brænderi straks i bruk, blir det at lukke.

§ 5. Anlæg for omdestillation av brændevin skal anmeldes for Finansdepartementet, naar samme er færdig til at kunne tages i bruk. Nedlægges en destillation eller ophører driften for længere eller kortere tid, skal dette anmeldes, likesom ogsaa naar destillationen igjen aapnes for drift.

§ 6. Tilvirkning av brændevin er kun tillatt i tiden fra og med 15 september til og med 30 juni.

Fra denne bestemmelse kan dog Finansdepartementet gjøre undtagelse for anlæg, der tilvirker gjær til salg, eller for andre anlæg, i hvilke tilvirkning av alkohol som biprodukt falder hensigtsmæssig. Ogsaa i andre særlige tilfælde kan departementet gjøre undtagelser.

§ 7. Naar et brændevinsbrænderi skal paabegynde driften, begjæres aapningsforretning hos overkontrolløren. Aapningen foretages i overvær av anlæggets bruker eller en av denne befuldmægtiget.

Aapning til drift kan først kræves fem dage efterat begjæring om aapningsforretning er indløpet til overkontrolløren, med-

15 aug. mindre saadan begjæring er fremsat i forbindelse med den forut-
Nr. 8. gaaende lukningsbegjæring.

§ 8. Forinden aapning til drift finder sted, foretages besigtigelse av anlægget av den tjenestemand, der skal foreta aapningen. Finder denne ikke anlægget i lovlig orden, og paa-klagede mangler ikke paa stedet rettes, blir forretningen at negte fremme og underretning herom straks at meddele overkontrolløren.

§ 9. I forbindelse med begjæringen om anlæggets aapning skal der avgives anmeldelse om, hvorvidt der i anlægget skal drives tilvirkning av brændevin alene eller i forbindelse med omdestillation, og i tilfælde av hvilke stoffe brændevinet agtes utvundet, samt om, hvorvidt der skal tilvirkes brændevin, hvorpaa hviler særavgift. Vil brukeren under driften gjøre forandring i driftsplanen, maa forandringen anmeldes for kontrolløren, forinden den iverksettes.

Overgang til tilvirkning av brændevin, hvorav der skal svares særavgift, maa ikke finde sted, før tidligere tilvirkning helt er avsluttet.

Ingen drift maa finde sted i strid med den avgivne anmeldelse.

§ 10. Naar driften i brænderier skal ophøre, begjæres i betimelig tid lukningsforretning hos den fungerende kontrollør. Lukningen foretages i overvær av anlæggets bruker eller en av denne befuldmægtiget.

§ 11. Lukning av brænderi foregaar derved, at alle for tilvirkning av brændevin tjenlige apparater og ledninger stænges ved laas eller forsegling (plombering), og aapning av brænderi, der har været lukket, derved, at laaser eller forsegling fjernes.

Aapnings- og lukningsforretninger foretages i almindelighet av vedkommende kontrollør i overvær av den i § 22 omhandlede medhjælper. De nærmere bestemmelser herom træffes af overkontrolløren.

Om foretat aapning eller lukning meddeles underretning til vedkommende politimyndighet.

§ 12. Over de ved brænderiene og destillationene forefaldende kontrollforretninger føres protokoller, der indrettes og føres efter Finansdepartementets anordning og autoriseres av vedkommende overkontrollør. Naar der i samme anføres noget, som kan ha indflydelse paa brukerens rettigheter, pligter eller byrder, skal saadan anførsel forelægges ham eller hans fuldmægtig til erklæring.

§ 13. Det tilvirkede brændevin skal være under kontrollvæsnets varetægt, indtil det overensstemmende med forskrifterne i kap. 2 og 3 utleveres til eierens fri raadighet eller overgaar i anden myndighets varetægt.

Kontrolvæsnet og politiets tjenestemænd er berettiget til paa enhver tid, dag eller nat, at ha uhindret adgang overalt i brænderier og destillationer, hvorhos vedkommende eier eller bruker er forpligtet til at forevise de til anlægget hørende apparater og at yde fornøden bistand til fremme av de undersøkelser, som findes paakrævet. 15 aug. Nr. 8.

Kontrolvæsnet er likeledes berettiget til under brændevinets tilvirkning, omdestillation eller henliggen paa oplag at utta prøver saavel av brændevinet som av de øvrige derunder fremstilte eller anvendte stoffe.

Enhver destillations eier eller bruker er forpligtet til paa forlangende at meddele kontrolvæsnet opplysninger angaaende styrke og vekt av brændevin, som er mottat fra brænderi eller anden destillation.

§ 14. Enhver bruker av brænderi er forpligtet til i eller ved anlægget at stille til kontrolvæsnet raadighet et eget med seng og fornødent bohav forsynt værelse og at besørge dettes renholdelse, opvarmning og belysning. Kontrolværelset skal være et sundt og passende beboelsesrum. Hvorvidt denne fordring er tilfredsstillet, avgjøres av overkontrolløren, hvis bestemmelse kan indankes for Finansdepartementet. Avhjælpes ikke paa-klagede mangler ved værelset og dets inventarium eller ved dets renholdelse, opvarmning og belysning, kan overkontrolløren træffe fornødne forføjninger hertil paa eierens eller brukerens bekostning.

§ 15. Brænderi, der henstaar lukket, kan av eieren eller brukeren forlanges midlertidig aapnet til foretagelse av fornødne eftersyn, forandringer eller utbedringer.

Apparater for tilvirkning eller omdestillation av brændevin maa ikke utflyttes av vedkommende anstalt uten forutgaaende anmeldelse til kontrolvæsnet. Bortkommer eller ødelægges apparat, skal herom av eier eller bruker straks gjøres anmeldelse til kontrolvæsnet, ledsaget av nærmere opplysninger om de stedfundne omstændigheter.

Ethvert under forsegling staaende apparat skal mindst en gang hvert aar efter overkontrollørens foranstaltning ettersees. Likeledes skal overkontrolløren til ubestemte tider etterse eller la etterse brænderier og destillationer, som ikke er i drift.

§ 16. Ved anlæg for omdestillation av brændevin, der ikke er forbundet med brænderi, maa ikke forefindes mæske- eller gjæringsapparater. Hvis omdestillation agtes foretat i et brænderi utenfor den tid, da det er aapent til brændevinsbrænding, skal samtlige mæske- og gjærkar sættes under forsegling eller laas.

Ved brænderier eller destillationer maa ikke forefindes denaturert eller andet brændevin, for hvilket er tilstaat hel eller delvis skattefrihet, medmindre det indlægges under offentlig laas eller av Finansdepartementet er tillatt anvendt til teknisk bruk

15 aug. ved anlægget. Heller ikke maa sammesteds opbevares andre
Nr. 8. alkoholholdige væsker end brændevin, medmindre de av Finansdepartementet er tillatt anvendt som tilblending i brændevin.

Brændevin, der er tilsat andre alkoholholdige stoffe, maa ikke gjøres til gjenstand for omdestillation uten Finansdepartementets tilladelse. Det samme gjælder brændevin, for hvilket efter tilsætning av andet stof er tilstaat nogen fritagelse for avgift eller told.

§ 17. Utenfor brænderier eller destillationer maa ingen hos sig ha beroende apparater, bestemt for eller tjenlig til brændevinstillvirkning eller omdestillation av brændevin, uten Finansdepartementets samtykke. Dog kan fabrikanter og haandverkere ha deslige apparater under forfærdigelse, utbedring eller paa lager. Enhver, der kommer i besiddelse av saadanne apparater, har straks at gjøre anmeldelse derom til kontrolvæset og at finde sig i de forholdsregler, som maatte bli truffne for at sikre mot misbruk.

§ 18. De nærmere bestemmelser, som maatte ansees fornødne med hensyn til brænderiers og destillationers indretning og drift, gives av Kongen.

Finansdepartementet utfærdiger de nærmere forskrifter angaaende kontrollen med brænderier og destillationer.

Kapitel 2.

Om avgifterne.

§ 19. Paa alt brændevin, som tilvirkes, hviler avgiftspligt efter den til enhver tid gjældende skattebeslutning, indtil brændevinet er utlevert til fri raadighet mot berigtigelse av avgiften, eller det under iagttagelse av de derom gjældende forskrifter er avgit til avgiftsfri bruk i teknisk eller videnskabelig øiemed, eller er gaat over til at behandles som toldpliktig.

Umiddelbart efter brændevinets tilvirkning eller ved dets uttagelse av avbrændingsapparatets samlekar samt ved senere overførsel eller utlevering blir brændevinets mængde at bestemme til beregning av den til enhver tid pligtige avgift. Avgiften blir at svare av den fra brænderiet eller dets oplag utleverte mængde. Ved utlevering til fri raadighet av avgiftspliktig brændevin blir avgift at erlægge efter den paa utleveringstiden gjældende avgiftssats.

§ 20. Brændevinets mængde bestemmes ved veining og gradering og beregnes til liter av 100 pct. styrke (liter alkohol) saaledes, at brøkdele av liter ikke medregnes.

Graderingen foretages med den av Kongen til enhver tid autoriserte brændevinsprøver.

De for mængdebestemmelsen forøvrig nødvendige vegter

og kar anskaffes, vedlikeholdes og omjusteres for brænderiernes 15 aug.
og destillationernes regning efter Finansdepartementets anordning. Nr. 8.

§ 21. Naar bestemmelse av brændevinets mængde har fundet sted, og anførsel derom er gjort i vedkommende protokol, har anlæggets bruger eller den, der paa hans vegne har været tilstede ved forretningen, ved sin underskrift i protokollen at vedta den tagne bestemmelse eller at gjøre indsigelse derimot.

Opstaar der tvist om brændevinets styrke, indsendes forseglet prøve av samme til Finansdepartementet, med hvis avgjørelse det skal ha sit forblivende. Forfalder brændevinsavgift, inden departementets avgjørelse har fundet sted, blir den foreløbig at erlægge efter den av kontrolløren fundne styrke.

§ 22. Bestemmelsen av det avgiftspligtige brændevins mængde saavel ved tilvirkningen som ved senere utlevering foretages av en kontrollør i forening med en medhjælper. Ved mottagelse av overført brændevin kan mængden bestemmes av kontrolløren alene.

Ved brænderier og destillationer kan overkontrolløren efter konferanse med brukeren fastsætte bestemt tid om dagen for utførelse av de heromhandlede forretninger.

Disse forretninger kan dog forlanges utførte utenfor de bestemte tider naarsomhelst mellem kl. 6 morgen og kl. 8 aften mot betaling av de dermed forbundne omkostninger.

§ 23. Brændevin, der tilvirkes som biprodukt ved gjærfabrikation eller anden industriel virksomhet, kan inden landet kun sælges i denaturert tilstand og mot erlæggelse av en avgift tilsvarende den til enhver tid gjældende toldsats for denaturert brændevin.

Avgiften maa være erlagt, forinden brændevinet utleveres.

§ 24. Forsaavidt der for noget slags materiale er bestemt særskilt avgift ved dets anvendelse til brændevinstilvirkning, svares avgiften av den ved anvendelsen veiede eller maalte mængde. Frembringelse til brænderiet av saadant materiale anmeldes for kontrolbetjeningen, og brænderiets vedkommende skal anwise et særskilt rum i eller ved dette, hvor materialet, efterat dets mængde er behørig angit, skal henlægges under kontrolvæsnets laas indtil dets anvendelse. Korn bestemt til malt, kan overlates brænderiet til fri raadighet.

§ 25. Med erlæggelsen av de i §§ 19 og 24 omhandlede avgifter gives med den nedenfor indtagne begrænsning henstand indtil utgangen av den 4de maaned efter den, hvori brændevinet eller materialet utleveres, forsaavidt der for avgiften med mulige renter og omkostninger stilles sikkerhet, som av Finansdepartementet godkjendes. Stilles ikke saadan sikkerhet, maa utlevering ikke finde sted, forinden avgiften godtgjøres at være betalt til eller deponert hos vedkommende oppebørselsbetjent, eller for-

15 aug. saavidt destillationer angaar, et parti frigjort indenlandsk brændevin med en tilsvarende mængde alkohol i henhold til § 31 er indlagt istedenfor det brændevin, der ønskes uttat. Brændevinet skal kunne henligge paa oplag med uopkrævet avgift indtil utgangen av april i den anden brændetermin efter den, hvori brændevinet er tilvirket. Ovennævnte kredittid av 4 maaneder for brændevinsavgift kan ikke gjøres gjældende utover den her fastsatte termin.

§ 26. I alt under offentlig laas eller segl opbevart avgiftspliktig brændevin samt i de kar, hvori opbevaringen sker, har staten 1ste prioritets panteret. Dersom brændevin saaledes opbevart tilintetgjøres ved ulykkestilfælde, bortfalder avgiften av den mængde brændevin, som bevislig er tilintetgjort.

§ 27. Hvis avgiften, herunder indbefattet de i § 24 omhandlede særavgifter, ikke ved forfaldstid er betalt, blir det brænderi eller den destillation, som skylder avgiften, at lukke, saasart den paa forhaand tillavede mæsk er avbrændt. Tillike ophører utlevering av avgiftspliktig brændevin, indtil forfalden avgift er betalt. Finansdepartementet kan under særlige omstændigheter fritta fra bestemmelsen om lukning paa grund av manglende betaling. Fra forfaldsdag, indtil betaling sker, har den avgiftspligtige at erlægge $\frac{1}{2}$ pct. maanedlig rente av det skyldige beløp. Avgiften og renterne inddrives ved utpantning.

Maa staten søke avgiften fyldestgjort ved tvangsauktion, vedvarer anlæggets stansning og rentens løp, indtil betaling sker, eller indtil utløpet av den for kjøperne ved auktionen fastsatte betalingstid. Uteblir disse med betaling, har de likeledes at svare $\frac{1}{2}$ pct. maanedlig rente til statskassen.

Kapitel 3.

Om oplagene og det avgiftspligtige brændevins behandling.

§ 28. Ethvert brænderi skal anwise et like ved brænderiet liggende, av kontrolvæsnet godkjendt lokale, hvor avgiftspliktig brændevin kan henbringes fra brænderiets samlekar og lægges paa oplag. Anvises ikke tilstrækkelig rum til brændevinets opplæggelse eller kar til dets opbevaring, blir apparatene for tilvirkningen at lukke, medmindre det tilvirkede brændevin overensstemmende med, hvad foran er bestemt, kan utleveres direkte til vedkommende.

Destillationer kan av Finansdepartementet meddeles tilladelse til likeledes at oprette oplag, hvorpaa avgiftspliktig brændevin kan henlægges. Dog maa saadan tilladelse ikke meddeles destillation, der opprettes efter denne lovs ikrafttræden, med-

mindre den hvert aar omdestillerer mindst 100 000 liter brændevin av 100 pct. alkoholstyrke. 15 aug.
Nr. 8.

§ 29. Til destillationer, der er tilstaaet saadan oplagsret som i § 28 bestemt, kan avgiftspliktig brændevin tillikemed avgiftsforpligtelsen overføres fra brænderi eller fra anden destillation. Forsaavidt det saaledes overførte brændevin ikke frigjøres, blir det straks at indlægge paa oplaget.

§ 30. Med Finansdepartementets samtykke og under vilkaar, som av dette fastsættes, kan avgiftspliktig brændevin likeledes uten opkrævning av avgiften overføres til oplag ved offentlig denatureringsanstalt eller denatureringsanstalt, der staar under offentlig kontrol. Brændevin, hvorav skal svares nogen særavgift, maa dog isaafald, forsaavidt ikke denne avgift paa forhaand er berigtiget, paa oplaget holdes adskilt fra andet overført brændevin.

Under iagttagelse av de nærmere forskrifter, som departementet bestemmer, kan brændevin, med den virkning, at avgift og særavgift derav avskrives, utføres til utlandet eller overføres til ved toldsted oprettet frilager eller frihavn eller med departementets tilladelse til transitoplag for derfra senere at utføres. Naar brændevinet paa denne maate er utført eller overført, blir det at behandle efter toldtariffens bestemmelser for indført brændevin.

§ 31. Utlevering av avgiftspliktig brændevin til overførsel eller utførsel maa ikke finde sted, før der er stillet en av Finansdepartementet godkjendt sikkerhet for avgiften med mulige renter og omkostninger.

Naar frigjort brændevin indlægges paa en destillations oplag, blir det i alle dele at behandle som avgiftspliktig. En tilsvarende mængde avgiftspliktig brændevin kan forlanges utlevert isteden, uten at avgiften opkræves.

§ 32. Fra brænderi eller oplag for avgiftspliktig brændevin maa ikke brændevin og derav utvundne biprodukter fjernes uten kontrolvæsnets samtykke. Heller ikke maa det paa de nævnte steder forbrukes. Forsaavidt eier eller bruker kommer til kundskap om, at nogen mislighet i nævnte henseende er begaaet, har han herom straks at gjøre anmeldelse til kontrolløren.

Avgiftspliktig brændevin maa ikke tilsættes sukker eller andre stoffe, der bevirker feilagtig styrkeangivelse paa alkoholometret. Heller ikke maa frigjort brændevin, som har faaet saadan tilsætning, mottages til ombytning med avgiftspliktig brændevin i henhold til § 31. Fra forbudet mot saadan tilsætning og ombytning kan dog Finansdepartementet fritas.

Sammenblanding av forskjellige terminers tilvirkning maa ikke finde sted paa brænderioplage uten overkontrollørens tilladelse.

15 aug. § 33. Finansdepartementet utfærdiger de nærmere for-
 Nr. 8. skrifter, som maatte fornødiges:

1. For oplagens indretning og kontrollen med samme,
2. for brændevins indlæggelse, uttagelse og overførsel, derunder hvilke mindste mængder der paa en gang kan uttages og overføres,
3. for regnskabsførslen over det under offentlig kontrol værende brændevin.

Kapitel 4.

Om anvendelse af brændevin til teknisk eller videnskabelig brug.

§ 34. Forsaavidt der ifølge de til enhver tid gjældende skattebeslutninger kan indrømmes hel eller delvis fritagelse for afgift eller told af brændevin eller derunder henførte varer, der ikke skal anvendes til drik, blir saadan fritagelse at meddele ved speciel bevilling af Finansdepartementet.

§ 35. De i § 34 omhandlede bevillinger kan gives:

1. Til personer, institutioner eller bedrifter, der selv skal anvende brændevinet til industrielle formaal, desinfektion, videnskabelig brug o. l.,
2. til næringsdrivende, der skal forsælge brændevinet eller dermed blandede eller tilberedte varer.

Bevillingen gives i almindelighed for indtil et kalenderaar ad gangen, for en begrænset mængde og til et bestemt formaal, og den kan naarsomhelst tilbagekaldes. Bevilling maa i almindelighed ikke meddeles forretningsdrivende, der forhandler drikkebrændevin eller anden under anvendelse af brændevin tilberedt vare, til hvis fremstilling bruken af skattefrit eller lavere beskattet brændevin ikke er indrømmet.

§ 36. Utlevering af lavere beskattet eller skattefrit brændevin, bestemt til forhandling i ublandet tilstand, maa ikke finde sted, forinden brændevinet ved kontrolvæsnet eller toldvæsnet er undergitt en fuldstændig denaturering. Ogsaa naar saadant brændevin er bestemt til anden anvendelse, bør det saavidt gjørlig ved tilsætning af denatureringsmidler gøres utjenlig til drik, inden det utleveres. Erholdes saadant brændevin utleveret for derav ved blanding at tilberede varer til salg, maa, hvis brændevinet ikke er fuldstændig denaturert, afhændelse ikke finde sted, medmindre varen er tilsat en viss, af Finansdepartementet bestemt vegtprocent lak, schellak, gummi eller dermed beslegtede stoffe.

§ 37. Ret til utsalg i mindre partier end 50 liter af denaturert brændevin eller af politur, fernis o. l., der er til-

beredt ved blanding av brændevin, meddeles av vedkommende 15 aug.
amtmand. Nr. 8.

Saadan salgsret kan alene meddeles personer, som har almindelig handelsret, og som ikke tilvirker eller driver handel med drikkebrændevin eller dermed blandede nydelsesmidler. Salgsretten meddeles kun for et kalenderaar ad gangen og kan naarsomhelst tilbakekaldes. Forinden den første gang meddeles, skal den indgivne ansøgning om saadan ret ha været forelagt vedkommende kommunestyre og politimyndighet til erklæring. Ved fornyelse er det tilstrækkelig, at vedkommende myndighet, under hvilken kontrollen er henlagt, avgir uttalelse.

Angaaende de meddelte salgsrettigheter samt de av vedkommende myndigheter avgivne uttalelser om den stedfundne handel med de omhandlede varer avgives av amtmanden hvert aar indberetning til Finansdepartementet, til hvis endelige avgjørelse kommunestyret ogsaa kan indanke de av amtmanden trufne bestemmelser med hensyn til meddelelse av salgsrettigheter.

§ 38. Salg av denaturert brændevin og politur m. v. maa ikke finde sted i den tid, da salg eller utskjænkning av drikkebrændevin er forbudt. Det denaturerte brændevin maa kun sælges i den stand, hvori det var ved denatureringen, og de kar, hvori det utleveres, skal være forsynt med en etiket, der angir varens beskaffenhet.

§ 39. De nærmere bestemmelser med hensyn til anvendelsen av denatureringsmidler og kontrollen med bruk og forhandling av det for skat fritagne brændevin eller de derav fremstilte varer gives av Finansdepartementet.

§ 40. Brændevin utlevert i henhold til § 35 maa ikke anvendes til andet øiemed end det, hvorpaa bevillingen lyder.

Ingen, som kommer i besiddelse av lavere beskattet eller skattefrit brændevin, spiritusfernis o. l., maa anvende varen til drik eller til derav at tilberede drik eller avhænde varen til personer, som skjønnes at ville gjøre en saadan anvendelse av den. Heller ikke maa varen uten Finansdepartementets tilladelse fraskilles denatureringsmidler eller andre stoffe, som den ved utleveringen indeholdt.

§ 41. Politiets, kontrolvæsnets og toldvæsnets tjenestemænd har adgang til naarsomhelst at holde eftersyn hos de i §§ 35 og 37 omhandlede bevillingshavere og salgsberettigede for at undersøke, om de foreskrevne bestemmelser befølges, samt til at ta prøver av indtil $\frac{1}{4}$ liter av forefundne beholdninger av spiritus eller spiritusholdige varer.

15 aug.
Nr. 8.

Kapitel 5.

Straffebestemmelser.

§ 42. Den, som undlater at anmelde, at han har opført eller er kommet i besiddelse av anlæg for tilvirkning eller omdestillation av brændevin, eller at han er kommet i besiddelse av apparater til saadan bruk, eller som ved destillation opbevarer mæske- og gjæringsapparater eller ved brænderi eller destillation ulovlig opbevarer brændevin, for hvilket er tilstaat hel eller delvis skattefrihet, eller andre alkoholholdige stoffe, der ikke er anmeldt som raastoffe for tilvirkning av brændevin, eller som undlater at gjøre saadan anmeldelse om driften av et brænderi, som bevirker opkrævning av særavgift av det tilvirkede brændevin, eller anmeldelse om raastoffe, hvorav skal svares særavgift, straffes med bøter, men med bøter eller fængsel indtil 1 aar, hvis hensigten har været at fremstille drikkebrændevin uten erlæggelse av foreskrevne avgifter.

§ 43. Med bøter eller fængsel indtil 1 aar og i gjentagelsestilfælde med fængsel indtil 2 aar straffes den, som ulovlig foretar tilvirkning eller omdestillation av brændevin, eller som medvirker dertil. Godtgjøres det, at hensigten ikke har været at undgaa erlæggelse av pligtige avgifter, kan straffen nedsættes til bøter.

§ 44. Den, som uten kontrolvæsnetts tilladelse fra brænderi eller oplag fjerner avgiftspliktig brændevin, straffes med bøter, forsaavidt ikke strengere straf paa tilfældet er anvendelig. Er brændevinet i hensigt at undgaa ilæggelse av avgift fjernet inden første opmaalning paa brænderiet, kan straffen forhøies til fængsel indtil 1 aar og i gjentagelsestilfælde til fængsel indtil 2 aar.

§ 45. Er nogen i §§ 43 og 44 omhandlet forbrydelse iverksat ved strafbart indbrud, ved gjennemboring av eller vold paa brændevinsapparat eller dertil hørende dele eller ledninger for brændevin, ved benyttelse av brændevinsapparat med skjulte avløp eller av hemmelige ledninger til brændevinets fjernelse eller ved aapning av, brud paa eller borttagelse av kontrolvæsnetts laas eller segl, forhøies straffen til fængsel fra 1 til 3 aar, forsaavidt ikke høiere straf paa tilfældet er anvendelig. Under særdeles formildende omstændigheter kan straffen nedsættes til fængsel under 1 aar eller bøter.

§ 46. Den, som til avgiftspliktig brændevin eller til brændevin, som skal ombyttes med avgiftspliktig, ulovlig sætter stoffe, der bevirker feilagtig styrkeangivelse, eller paa nogen anden maate bevirker, at et feilagtig resultat fremkommer, straffes med bøter.

§ 47. Den, som i destillationsanlæg eller forøvrig ved særlige dertil anvendelige apparater retsstridig fraskiller denaturert brændevin tilsatte denatureringsmidler eller utskiller brændevin fra dermed tilberedt fernis, politur o. l., straffes med bøter eller fængsel indtil 1 aar og i gjentagelsestilfælde fængsel indtil 2 aar. Godtgjøres det, at hensigten ikke har været at fremstille drikkebrændevin, kan straffen nedsættes til bøter.

Med bøter straffes den, som uten anvendelse av særlige apparater søker at fremstille drikkebrændevin av denaturert brændevin, fernis, politur o. l. ved fraskillelse av tilsatte stoffe eller anvender brændevin, for hvilket er tilstaat hel eller delvis skattefrihet, i andet øiemed end det ved bevillingen bestemte, eller sælger denaturert brændevin, fernis, politur o. l. til personer, som skjønnes at ville bruke varen til drik eller til derav at tilberede drik.

§ 48. Den, som retsstridig borttar avgiftspliktig brændevin, der befinder sig under overførsel, straffes, forsaavidt ingen strengere straf paa forholdet er anvendelig, med bøter, men med bøter eller fængsel indtil 1 aar i tilfælde av, at der ved borttagelsen er gjort brud paa offentlig forsegling.

§ 49. Den, som findes skyldig i nogen i §§ 42 og 47 omhandlet forbrydelse, ved hvilken han har forsveket brændevinsavgift, skal foruten at underkastes den for tilfældet fastsatte straf, erlægge til statskassen det dobbelte og i gjentagelsestilfælde det firedobbelte av det forsvekte avgiftsbeløp.

Kan det forsvekte avgiftsbeløp ikke opplyses, fastsættes det ved skjøn, optat paa domfældtes bekostning. Er forsvikelsen skedd ved ulovlig tilvirkning, bortledelse eller fraskillelse av tilsatte denatureringsstoffer o. l., beregnes avgiften efter den mængde, som ved skjønnet findes med de benyttede apparater daglig at kunne tilvirkes, bortledes eller renatureres. Kan det ikke bringes paa det rene, i hvor langt tidsrum den ulovlige drift har fundet sted, fastsættes dette til 3 maaneder.

Brændevin, som er ulovlig tilvirket eller ulovlig fraskilt tilsatte stoffe, kan inddrages.

§ 50. Borttagelsen av eller brud paa det offentliges laas eller segl straffes med bøter, forsaavidt ikke handlingen godtgjøres at være skedd av nødvendighet for at hindre tilintetgjørelse av noget væsentligere retsgode.

Den, som gir eller tilbyr gaver til kontrolbetjent, med hvem han ifølge denne lovs bestemmelse har at gjøre, straffes med bøter.

§ 51. Overtrædelse av denne lov eller av forskrifter, som i medhold av denne lov utfærdiges, blir, forsaavidt ingen særskilt straf for samme i denne lov eller i den almindelige borgerlige straffelov er fastsat, at straffe med bøter.

15 aug. Naar nogen fældes for forsætlig overtrædelse av denne lov
 Nr. 8. eller av de i medhold av samme utfærdigede forskrifter, kan han desuten for en tid av indtil 5 aar eller for bestandig fradømmes ret til at utøve eller forestaa den næringsdrift, hvorunder han har forbrutt sig. Likeledes kan apparater eller materialer, som nogen findes i ulovlig besiddelse av, inddrages.

§ 52. Naar paatale for overtrædelse av denne lov finder sted, svarer husbonde for hustrus, barns og tjenestefolks, eier for brukers, samt eier og bruker for de ved deres bedrift ansatte personers handlinger, hvad pengeansvar angaar, medmindre det efter de forhaandenværende omstændigheter skjønnes, at det paatalte er skedd mot deres vidende og vilje.

§ 53. Bestemmelse om, hvorvidt tiltale skal reises for overtrædelse av denne lov, træffes av Finansdepartementet, der ogsaa, forsaavidt straffen for overtrædelsen ikke kan eller ikke antages at burde bli høiere end bøter eller inddragning, utfærdiger forelæg til vedtagelse av saadan straf, som departementet finder passende. Dette gjælder dog ikke overtrædelse av forskrifterne om forhandling og anvendelse av denaturert brændevin og politur m. v., der utsælges i mindre partier end 50 liter, hvilke overtrædelser paatales paa sedvanlig maate.

Kapitel 6.

Forskjellige bestemmelser.

§ 54. Politiets tjenestemænd har at føre tilsyn med denne lovs overholdelse og straks at underrette kontrolvæsnets tjenestemænd eller Finansdepartementet om enhver overtrædelse eller omgaaelse av loven eller de i henhold til samme givne forskrifter, som kommer til deres kundskap.

De skal derhos være pliktig til, naarsomhelst det forlanges, at være kontrolvæsnets tjenestemænd behjælpelig under utførelsen av deres hverv samt at foreta aapnings- og lukningsforretninger og føre tilsyn med apparater, som er aapne til utbedring eller opbevares utenfor brænderi eller destillation.

De er likeledes pliktig til at føre den specielle kontrol, som maatte bli anordnet med bruken av og handlen med denaturert brændevin, politur o. l.

§ 55. Naar nogen utenfor kontroletaten — til hvilken ogsaa henregnes medhjælpere — og toldetaten i henhold til denne lov paalægges at utføre nogen forretning, tilkommer han derfor kr. 4,00 foruten sedvanlig skyss- og kostgodtgjørelse. Utføres flere forretninger paa en dag, maa dog ikke en enkelt persons samlede godtgjørelse for disse overstige kr. 12,00.

Kontrollørernes og medhjælpernes godtgjørelse for utførelse av kontrolforretninger bestemmes av Finansdepartementet i de

tilfælde, hvor det almindelige lønningsregulativ ikke kommer til anvendelse. 15 aug. Nr. 8.

§ 56. Utgifterne ved kontrollen med brænderier og destillationer samt de til disse knyttede oplag utredes av statskassen.

De av kontrollen med et i drift værende brænderi flytende omkostninger erstattes av dette med et av Finansdepartementet efter størrelsen av de medgaaede utgifter fastsat beløp pr. driftsdøgn:

- a) For den del av driftstiden, som falder i tiden fra 15 september til paafølgende 30 juni, begge dage iberegnet, med avkortning av 1 døgn omkostninger for hver 600 liter 100 pct. brændevin, som tilvirkningen i denne tid har utgjort;
- b) for den øvrige driftstid uten saadan avkortning.

Under enhver omstændighet tilsvares skyss- og kostgodtgjørelse i anledning av kontrollørernes reiser til og fra brænderier, naar driften har varet kortere end 15 døgn, og den ikke har maattet avbrytes paa grund av ulykkeshændelse.

Brænderier ansees at være i drift fra apparaternes aapning til deres lukning, og til driftstiden medregnes mellemkommende søn- og helligdage.

Finansdepartementet bestemmer, hvorvidt og i hvilken utstrækning der skal tilsvares utgifter ved kontrollen med destillationer eller for forretninger ved destillationer og deres oplag samt ved brænderiers oplag utenfor driftstiden.

Utgifter ved forretninger, der foretages efter det offentliges foranstaltning, bæres altid av det offentlige, naar forretningen ikke er foranlediget ved nogens forsømmelighet eller forseelse.

De utgifter, som skal erstattes, erlægges ved hver budgettermins utløp inden en maaned efter mottagelsen av den av Finansdepartementet utfærdigede beregning og inddrives i mangel av betaling ved utpantning.

§ 57. Utgifterne ved denaturering av og kontrol med brændevin, hvorfor er tilstaat hel eller delvis skattefrihet, utredes av vedkommende eier eller bevillingshaver efter Finansdepartementets bestemmelse.

§ 58. Forsaavidt nogen, der har begjært en forretning, ikke besørger den fremmet til bestemt tid eller undlater at søke opnaadd det ved samme tilsigtede formaal, har han at erstatte det offentlige de derved forvoldte utgifter.

§ 59. I tilfælde av, at der ved eftersyn av beholdningerne hos dem, der er bevilget hel eller delvis skattefrihet for brændevin til teknisk eller videnskabelig bruk eller er meddelt ret til utsalg i smaat av denatureert brændevin m. v., forefindes en mindre beholdning, end der skulde være, naar fradrag gjøres for svind og for, hvad vedkommende efter de foreskrevne regler legitimerer at ha avhændet eller forbrukt, kan avgift av det manglende kvantum alkohol opkræves efter Finansdepartementets bestemmelse.

15 aug. § 60. Kontrolvæsnet har at sørge for, at der paa et-
Nr. 8. hvert brænderi, destillationsanlæg og oplag paa et passende sted findes opslaat en plakat, som indeholder denne lovs vigtigste bestemmelse om eiers eller brukers forpligtelser og ansvar.

§ 61. Denne lov træder i kraft fra den tid Kongen bestemmer, fra hvilken tid lov av 28 juni 1887 om brændevins tilvirkning og omdestillation med senere tillæg og forandringer og lov av 13 juni 1891 om salg av denaturert brændevin ophæves.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.

Kongelig resolution

av 15 august.

Samtidig med sanktion af foranstaaende lov om tilvirkning, omdestillation og beskatning av brændevin m. v. er det bestemt, at loven skal træde i kraft den 15 september 1908.

15 aug.

Nr. 9.

Lov

indeholdende forandring i lov om den Norske Enkekasse
av 21 juni 1895, jfr. lov av 22 mai 1902.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 14 august 1908, saalydende:

§ 3 i lov av 21 juni 1895, jfr. lov av 22 mai 1902, skal herefter lyde saaledes:

1. Enhver av de i § 2 nævnte forsikringer kan erhverves ved indskud en gang for alle.
2. Overlevelsesrente og livsforsikring kan ogsaa erhverves ved terminvise præmier gjennom et kortere eller længere tidsrum, som dog ikke uten i nedenauførte undtagelsestilfælde maa strække sig ut over forsørgerens eller den livsforsikredes 70de aar.

3. Ved forsikring av pliktig overlevelserente kan præmiebetalingen indenfor den foran fastsatte aldersgrænse uten lægeundersøkelse sættes til 5, 10, 15 eller 20 aar og mot tilfredsstillende helbredsattest for forsørgeren til 25 eller 30 aar. Helbredsattesten blir i dette tilfælde at erhverve paa forsørgerens bekostning. Hvis forsørgeren er mellem 50 og 60 aar gammel, kan præmiebetalingstiden endvidere uten lægeattest sættes til saa mange hele aar, som der staar igjen til hans fyldte 70de aar, og hvis han er over 60 aar, kan den — uanset den nævnte aldersgrænse — sættes til 10 aar. Saafremt en forsørger, for hvem denne sidste bestemmelse er kommet til anvendelse, erholder avsked fra sin indskudsforpligtende stilling, kan han helt eller delvis opføre med betalingen av mulig resterende præmier, som forfalder efter hans fyldte 70de aar, imot at overlevelserenten tilsvarende nedsættes. En i henhold hertil nedsat forsikring kan ikke senere atter forhøies.
4. Ved livsforsikring kan præmietiden indenfor den foran fastsatte almindelige aldersgrænse (70 aar) utstrækkes indtil 30 aar, naar forsikringen betinger utbetaling ved død alene. Betingen den utbetaling ved opnaaelse av et bestemt aldersaar eller ved tidligere død, kan præmietiden utstrækkes til saa mange hele aar, som der staar igjen til opnaaelse av dette aldersaar.
5. Forsaavidt ikke anderledes er bestemt ved overenskomst mellem vedkommende forsørger og Enkekassens direktion, og forsaavidt dertil er anledning, avholdes de Enkekassen tilkommende forsikringspræmier ved hver lønningstermin av forsørgerens indtægter og indbetales gjennem den kasse, hvorav disse utredes, ved hvert fjerdingaars begyndelse i Enkekassen. Paa samme maate iverksettes ogsaa præmiebetalingen, saasnart overenskomst om anden betalingsmaate misligholdes fra forsørgerens side, forsaavidt denne oppbærer løn av offentlig kasse.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15. aug.
Nr. 10.

Lov

indeholdende forandring i lov angaaende jagt og fangst av
20 mai 1899, jevnfør lov av 14 mai 1902.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 14 august 1908, saalydende:

I.

Efternævnte paragraffer i lov angaaende jagt og fangst av 20 mai 1899, jevnfør lov av 14 mai 1902, skal lyde saa:

§ 17. Alle fugler, som ikke foran er nævnt, skal være fredet for jagt og fangst fra og med 15 mars til og med 15 august. Herfra undtages rovfuglene (dag- og natrovfuglene) fiskeheire, ravn, kraaker, kaie, skjære, nøtteskrike, lavskrike, dompap, korsneb, varslere, graaspurv, trost og alle arter svømme-fugler, — dog ikke stokanden, krikanden, brunnakanden, stjertanden og gravanden.

Dog skal det være tillatt i fredningstiden at fælde de efter nærværende paragraf fredede fugler, naar de gjør skade i have, paa aker eller frugttrær.

§ 20. Hvor elg eller hjort aarlighaars gjør betydelig skade paa skog, kan Kongen gi vedkommende grundeiere eller brukere i amt eller dele av samme tilladelse til at benytte sin jagtret likeoverfor disse dyr utenfor den i nærværende lov bestemte jagttid, naar det av amtstinget anbefales.

§ 22. Det skal være forbudt at benytte følgende fangstmaater eller at anbringe følgende fangstredskaper:

Fangstindretninger av enhver art for elg, hjort og vildren; dyregrav, baas og tane; faststaaende haav, garn og alle slags fiskeredskaper for fugl; trampsaks (fotsaks) for alt slags vildt undtagen for oter, ulv, jerv, gaupe og ræv samt, naar saksen forsvarlig overdækkes eller anbringes mindst to meter over marken, for maar og for rovfugler.

Jagtmaater, som fordrer anvendelse av kunstig lys, er ikke tillatt.

Svømmende elg, hjort og vildren maa ikke anfaldes, fanges eller dræpes, undtagen naar dyret som saaret forfølges.

Ved jagt paa vildren maa ikke benyttes skytevaaben med magasinmekanisme og heller ikke med opslagsigte eller med mindre kaliber end 12 mm.

§ 30. I præmie for efternævnte rovdyrs og rovfugles ødelæggelse betales:

For bjørn, ulv, jerv og gaupe fem og tyve kroner; for maar, oter og ræv (begge arter) to kroner; i Finmarken og Tromsø amter for ræv én krone. For unger av disse dyr betales som for voksne.

Efter amtstingets anbefaling kan Kongen bestemme, at 15 aug. præmien for ræv, fanget eller fældet i Finmarken amt i tiden Nr. 10. fra og med 1 oktober til og med 31 mars, nedsættes eller bortfalder.

For ørn (land-, hav- og fiskeørn), for hønsehøk, rypefalk (jagtfalk), vandrefalk (pilgrimsfalk) og hubro to kroner; for spurvhøk og utenfor Finmarken for lom (storlom og smaalom) én krone.

For fjærklædte unger av disse fugler betales som for voksne.

§ 44. Kongen kan for amt eller større dele derav for indtil fem aar ad gangen, naar vedkommende amtsting anbefaler det, tilstede følgende forandringer i nærværende lovs bestemmelser:

1. Fredning av enkelte vildtsorter det hele aar.
2. Indskrænkning av jagttiden for enkelte vildtsorter samt flytning indtil 10 dage av terminen for spiljagt paa tiur og aarhane.
3. Forbud mot anvendelse av visse jagtvaaben samt jagt- eller fangstmaater, som ansees særlig skadelige for vildtstanden eller grusomme for vildtet.
4. Forbud mot at fælde aarskalv av elg.
5. Rypejagts begyndelse fra 20 august i Lofoten og Vester-aalen fogderi.

Kongen eller den, han dertil bemyndiger, kan derhos

1. utfærdige særskilte bestemmelser for retten til at drive jagt paa firføddet vildt, der holdes i dyrehave eller indhegnet park, samt paa harer, som opholder sig paa ø, hvor enkeltmand har jagtretten;
2. utfærdige midlertidige fredningsbestemmelser for dyr, som ikke er omhandlet i nærværende lov;
3. meddele tilladelse til, at der i videnskabelig øiemed fældes enkelte stykker av fredet vildt i fredningstiden, og at der i samme øiemed indsamles egg i de i §§ 6, 7 og 8 omhandlede strækninger.

II.

Denne lov træder i kraft 1 januar 1909.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.

Kongelig kundgjørelse

angaaende avgifter av brændevinstilvirkningen samt av mais, durra eller rug, anvendt til brændevinstilvirkning, som skal erlægges til statskassen fra 15 september 1908.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

Da Stortinget den 10 august 1908 har fattet følgende beslutninger:

Fra 15 september 1908 skal til statskassen erlægges:

B. Avgift av brændevinstilvirkningen ved de almindelige brænderier efter følgende regler:

1. Avgiften erlægges med kr. 2,62 — to kroner seksti to øre — for hver liter, beregnet til 100 pct. alkoholstyrke.

2. Naar norsk brændevin, hvorav foranstaaende avgift er betalt, i partier paa 1 — en — hektoliter eller derover og med iagttagelse av de nærmere forskrifter med hensyn til kontrollen, som vedkommende regjeringsdepartement bestemmer, utføres til utlandet, blir avgiften at tilbakebetale for raasprit med kr. 2,62 — to kroner og seksti to øre —, for renset sprit med kr. 2,64 — to kroner og seksti fire øre —, samt for til drik tilberedte destillata, hvortil har været anvendt fuldstændig renset sprit, kr. 2,67 — to kroner og seksti syv øre — pr. liter av 100 pct. styrke, naar andragende derom fremkommer inden to aar efter utførslen. Forat brændevin skal ansees som renset, maa det paa saadan maate, som av vedkommende regjeringsdepartement nærmere bestemmes, godtgjøres, at det efter skattelægningen har undergaat en fuldstændig rensningsproces med omdestillation.

3. For brændevin tilvirket før nærværende skattebeslutning, og hvorfor der skal svares almindelig brændevinsavgift, blir denne at erlægge med kr. 2,22 — to kroner tyve og to øre — pr. liter beregnet til 100 pct. alkoholstyrke.

Forsaavidt den nuværende toldsats paa brændevin, kr. 2,80, forandres i tiden inden oplagsfristens utløp, blir heromhandlede avgifts størrelse at forandre i forhold dertil.

For det heromhandlede brændevin blir ved utførslen avgiften at tilbakebetale med den størrelse, som i skattebeslutningen av 27 mars d. a. bestemt.

4. Naar brændevin gjøres utjenlig til drik (denatureres) 15 aug.
eller det paa anden fyldestgjørende maate findes garan-
terert mot at bli anvendt til drik, kan vedkommende
regjeringsdepartement tillate, at det fritages for tilvirk-
ningsavgiften paa samme maate som færdige destillata,
der utføres til utlandet.
- C. Avgiften av brændevinstillvirkningen ved brænderier, der i
henhold til gjældende lov kun kan sælge sit brændevin
inden landet i denaturert tilstand, efter følgende regler:
1. Avgiften erlægges med 10 øre — ti øre — for hver
liter, beregnet til 100 pct. alkoholstyrke, utmaalt efter
den av Kongen til enhver tid autoriserte brændevins-
prøver, hvilken avgift ogsaa blir at erlægge av den
utvundne læk (det ved avbrændingen vundne svake,
urene brændevin eller de saakaldte for- og efterdraaper),
medmindre den enten paa en efter kontrolpersonalets
skjøn betryggende maate gjøres utjenlig til omdestilla-
tion eller den til fornyet avdestillering og beskatning,
av det derved vundne destillat bringes tilbake paa
det i brænderiet værende avbrændingsredskap enten
umiddelbart eller ved at opblandes i mindst 3 ganger
saa meget av det til avbrænding bestemte materiale.
 2. Naar norsk brændevin, hvorav foranstaaende avgift er
betalt, i partier paa 1 — en — hektoliter eller der-
over og med iagttagelse av de nærmere forskrifter
med hensyn til kontrollen, som vedkommende regje-
ringsdepartement bestemmer, utføres til utlandet, blir
avgiften at tilbakebetale med 10 øre pr. liter av 100
pct. styrke, naar andragende derom fremkommer inden
to aar efter utførslen.
- D. Avgift av mais, durra eller rug, hel eller formalt, som
anvendes til brændevinstillvirkning utenfor de under C.
nævnte brænderier, efter følgende regler:
1. Av mais erlægges en avgift av 5 — fem — øre pr. kg.
Naar et til den forbrukte mais svarende kvantum
brændevin, beregnet efter et utbytte av 0,375 liter
brændevin av 100 pct. styrke av 1 kg. mais, utføres
til utlandet inden 30 april i den anden tilvirknings-
termin efter den, i hvilken maisen er anvendt, blir
etter vedkommende regjeringsdepartements nærmere
bestemmelse den erlagte avgift at godtgjøre med 13,4
— tretten og fire tiendedels — øre pr liter.
 2. Av durra og rug erlægges paa samme maate, beregnet
efter et utbytte av 0,30 liter brændevin av 100 pct.
styrke av 1 kg., en avgift av 4 — fire — øre pr.

15 aug. kg., og ved utførsel godtgjøres 13,4 — tretten og fire tiendedels — øre pr. liter.

Saa befales herved disse beslutninger bragt i utøvelse.

Git paa Kristiania slot den 15 august 1908.

Under Vor haand og rikets segl.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

15 aug.

Kongelig resolution

av 15 august.

I medhold av lov angaaende jagt og fangst av 20 mai 1899, § 44, bestemmes, at hjort skal være fredet i aaret 1908 i Veø herred, Romsdal amt.

Denne bestemmelse træder i kraft straks.

Utgiver: Fred. T. Salicath.